

NACZELNY DYREKTOR
ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych w 2020 roku

Sprawozdanie z działalności
Archiwów Państwowych
w 2020 roku
zatwierdzone zostało
przez Radę Archiwalną

ARCHIWA
PAŃSTWOWE

Warszawa 2021

Spis treści

Wprowadzenie	8
1. Struktura sieci archiwów państwowych	9
1.1. Organizacja	9
1.2. Struktura zatrudnienia	10
1.3. Infrastruktura archiwów państwowych	11
1.3.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie rozwoju infrastruktury archiwów państwowych	11
1.3.2. Obiekty i pomieszczenia archiwalne	12
1.3.3. Rezerwa magazynowa	12
1.3.4. Inwestycje budowlane	13
1.3.5. Remonty	13
1.3.6. Zakupy inwestycyjne	14
1.4. Informatyzacja i infrastruktura teleinformatyczna archiwów państwowych	14
1.4.1. Projekt sieci WAN (Wide Area Network)	14
1.4.2. Utrzymanie systemów do obsługi działalności archiwalnej	15
1.4.2.1. Archiwum Dokumentów Elektronicznych (ADE)	15
1.4.2.2. System Nadzór i Kontrola Archiwalna (NiKA)	15
1.4.2.3. Zintegrowany System Informacji Archiwalnej (ZoSIA)	16
1.4.3. Zapasowe Repozytorium Cyfrowe Archiwów Państwowych (ZRC)	17
1.4.4. Pozostałe działania w zakresie informatyzacji	17
1.5. Finanse	18
1.5.1. Omówienie dochodów budżetu państwa w działach budżetowych i poszczególnych źródłach dochodów	18
1.5.2. Szczegółowe omówienie dochodów	18
1.5.3. Omówienie wydatków budżetu państwa według działów i rozdziałów budżetowych w rozbiciu na wydatki krajowe i oddzielnie na współfinansowanie projektów UE	19
2. Działalność NDAP i archiwów państwowych w roku sprawozdawczym	22
2.1. Legislacja	22

2.2. Zasób archiwalny	23
2.2.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie ewidencjonowania i opracowania zasobu	23
2.2.2. Zasób archiwalny według stanu na 31 grudnia 2020 r.	23
2.2.3. Zasób zewidencjonowany ogółem według stanu na 31 grudnia 2020 r.....	25
2.2.4. Zmiany w rozmiarze zasobu archiwalnego w roku sprawozdawczym	26
2.2.5. Opracowanie zasobu archiwalnego w roku sprawozdawczym.....	26
2.3. Kształtowanie narodowego zasobu archiwalnego	26
2.3.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie kształtowania narodowego zasobu archiwalnego.....	26
2.3.2. Państwowy zasób archiwalny	27
2.3.2.1. Ustalenie państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych wytwarzających materiały archiwalne	27
2.3.2.2. Stan zasobów archiwalnych w jednostkach nadzorowanych.....	28
2.3.2.3. Określanie w porozumieniu przepisów kancelaryjnych i archiwalnych.....	29
2.3.2.4. Kontrole i ekspertyzy archiwalne	31
2.3.2.5. Brakowanie dokumentacji niearchiwalnej państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych	31
2.3.3. Niepaństwowy zasób archiwalny	32
2.3.3.1. Współpraca z wytwórcami niepaństwowego ewidencjonowanego zasobu archiwalnego	32
2.3.3.2 Współpraca z wytwórcami niepaństwowego nieewidencjonowanego zasobu archiwalnego	33
2.3.4. Konkurs „Wspieranie działań archiwalnych 2020”	34
2.4. Techniczne zabezpieczenie zasobu	35
2.4.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie zabezpieczania zasobu	35
2.4.2. Przedsięwzięcia w ramach technicznego zabezpieczenia zasobu.....	35
2.5. Reprografia	37
2.5.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie digitalizacji zasobu archiwów państwowych.....	37

2.5.2. Kopie cyfrowe materiałów archiwalnych	37
2.5.3. Digitalizacja w roku sprawozdawczym	38
2.5.3.1. Digitalizacja zabezpieczająca w roku sprawozdawczym	38
2.5.3.2. Pozyskiwanie kopii użytkowych w roku sprawozdawczym	39
2.5.4. Mikrofilmy materiałów archiwalnych.....	39
2.5.5. Kopie poloników	39
2.6. Wykorzystanie zasobu archiwalnego	40
2.6.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie wykorzystania zasobu archiwalnego.....	40
2.6.2. Użytkownicy zasobu archiwów państwowych oraz cele korzystania z materiałów archiwalnych	41
2.6.2.1. Udostępnianie materiałów archiwalnych w czytelnich i pracowniach.....	41
2.6.2.2. Kwerendy wykonywane przez archiwa państwowe	41
2.6.2.3. Udostępnianie cyfrowych kopii materiałów archiwalnych w Internecie	43
2.6.2.4. Udostępnienie ewidencji zasobu archiwalnego on-line w serwisie szukajwarchiwach.gov.pl	43
2.7. Działalność popularyzacyjna, edukacyjna i informacyjna	44
2.7.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie działalności popularyzacyjnej, edukacyjnej i informacyjnej.....	44
2.7.2. Ważniejsze projekty popularyzatorskie realizowane przez archiwa państwowe.....	45
2.8. Gremia opiniodawczo-doradcze	49
2.8.1. Organy opiniodawcze i doradcze, komisje i zespoły międzyarchiwalne działające przy Naczelnym Dyrektorsze Archiwów Państwowych.....	49
2.8.2. Gremia opiniodawczo-doradcze działające w archiwach	51
2.9. Działalność naukowa	51
2.9.1. Udział w konferencjach, sympozjach, odczytach, panelach dyskusyjnych i zebraniach naukowych	51
2.9.2. Projekty naukowo-badawcze	52
2.9.3. Współpraca z instytucjami naukowymi w zakresie organizacji praktyk i staży dla studentów.....	54

2.10. Działalność wydawnicza i publikacyjna	55
2.10.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie działalności wydawniczej	55
2.10.2. Działalność wydawnicza NDAP	56
2.10.3. Działalność wydawnicza i publikacyjna archiwów państwowych	56
2.10.3.1. Wydawnictwa własne i współwydane przez archiwa.....	56
2.10.3.2. Inne publikacje wydane z udziałem pracowników archiwów	56
2.11. Współpraca międzynarodowa	57
2.11.1. Współpraca bilateralna i w ramach gremiów międzynarodowych.....	57
2.11.2. Realizacja projektów międzynarodowych.....	59
2.11.3. Wsparcie dla Polonii	60
2.11.4. Współpraca przygraniczna	61
2.12. Biblioteki	62
2.13. Przechowalnictwo dokumentacji niearchiwalnej	63
2.13.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie przechowywania dokumentacji niearchiwalnej.....	63
2.13.2. Zbiory dokumentacji niearchiwalnej oraz przejęcia w roku sprawozdawczym.....	63
2.13.3. Kwerendy wykonane na podstawie dokumentacji niearchiwalnej.....	63
2.13.4. Brakowanie dokumentacji niearchiwalnej.....	64
2.13.5. Współpraca z innymi podmiotami w zakresie przechowalnictwa (działania interwencyjne, współdziałanie z organami ścigania, urzędami)	64
ZAŁĄCZNIK NR 1 – Lista publikacji NDAP.....	65
ZAŁĄCZNIK NR 2 – Lista czasopism wydanych w 2020 r.	66

Wykaz skrótów

AAN – Archiwum Akt Nowych

ADE – Archiwum Dokumentów Elektronicznych

AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych

AN – Archiwum Narodowe

AP – Archiwum Państwowe

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

CKM – Centralna Komisja Metodyczna

CLKA – Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów

EZD – Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją

j.a. – jednostka archiwalna

m.b. – metr bieżący

NAC – Narodowe Archiwum Cyfrowe

NDAP – Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

NiKA – Nadzór i Kontrola Archiwalna

SIWZ – Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia

ZoSIA – Zintegrowany System Informacji Archiwalnej

Wprowadzenie

Do zakresu działania archiwów państwowych należy kształtowanie państwowego zasobu archiwalnego, gromadzenie, ewidencjonowanie, przechowywanie, opracowanie, zabezpieczenie oraz udostępnianie materiałów archiwalnych. Wszystkie te działania mają nadrzędny cel – zachowanie kulturowego dziedzictwa narodowego dla przyszłych pokoleń.

Miniony rok 2020 był rokiem wielu wyzwań dla sieci archiwów państwowych. Stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony na terenie całego kraju, spowodowany rozprzestrzeniającym się wirusem SARS-CoV-2, spowodował konieczność podjęcia szczególnych działań. Nie ograniczały się one jednak wyłącznie do obszaru organizacji pracy dla zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości pracy we wszystkich obszarach prowadzonej działalności. Realizację zadań dodatkowo utrudniała znaczna fluktuacja kadr¹ i zmiany organizacyjne, które w 2020 r. przeszła Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych.

W działaniach podejmowanych w 2020 r. na plan pierwszy wysuwała się konieczność zminimalizowania ryzyka dla pracowników i użytkowników archiwów, ale również dla zasobu. Wyjątkowo ważna była działalność informacyjna oraz wszystkie inicjatywy zmierzające do rozpowszechniania i popularyzacji wiedzy zasobie archiwalnym i archiwach. Udostępnianie bezpośrednio materiałów archiwalnych w czytelnich uległo bowiem w roku sprawozdawczym znacznemu ograniczeniu. Wskaźniki spadły ponad dwukrotnie – zarówno pod względem liczby użytkowników podejmujących badania w czytelnich i pracowniach archiwów państwowych, jak i odwiedzin oraz liczby udostępnionych jednostek archiwalnych. Było to spowodowane przerwami w funkcjonowaniu czytelnich i pracowni oraz prowadzeniem udostępniania zasobu w zaostrzonym reżimie sanitarnym, obejmującym limitowanie liczby użytkowników pracujących w pomieszczeniach archiwów. Prawdopodobnym, choć niemierzalnym czynnikiem było też zmniejszenie skłonności zainteresowanych użytkowników do aktywności w przestrzeni publicznej. Dlatego też archiwa czyniły starania, aby jak najbardziej wzrosła dostępność zasobu on-line.

W roku sprawozdawczym zakończono realizację projektu Archiwum Dokumentów Elektronicznych – systemu teleinformatycznego umożliwiającego podmiotom zobowiązanym przekazanie do archiwów państwowych materiałów archiwalnych w postaci elektronicznej, a archiwom państwowym ich przejęcie, zabezpieczenie i długoterminowe przechowywanie. Dzięki uruchomieniu ADE archiwa są gotowe do sprawnego przejmowania dokumentacji elektronicznej.

¹ Wskaźnik fluktuacji kadr w samej Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w 2020 r. wyniósł 25,7%, za: Sprawozdanie Szefa Służby Cywilnej o stanie służby cywilnej i o realizacji zadań tej służby w 2020 r., s. 33.

Znacznym utrudnieniem w działalności archiwów państwowych w 2020 r. były braki infrastrukturalne, które stanowią krytyczne bariery rozwojowe archiwów państwowych. Wielkość i stan ich siedzib znacznie ograniczały gromadzenie zasobu, a także utrudniały udostępnianie akt wszystkim zainteresowanym. Niektóre archiwa państwowe nie mogły otworzyć czytelni dla użytkowników z uwagi na wprowadzone ograniczenia w zakresie dopuszczalnej liczby osób w odniesieniu do określonej powierzchni pomieszczenia. Część siedzib archiwów państwowych już teraz nie ma przestrzeni magazynowej do wypełniania podstawowej funkcji: gromadzenia i bezpiecznego przechowywania materiałów archiwalnych. Ponadto budynki w większości charakteryzują się zamkniętą strukturą z niewielką przestrzenią publicznie dostępną, ograniczoną architektonicznymi barierami, co znacznie zmniejszyło możliwości wykorzystania potencjału edukacyjnego, kulturotwórczego i naukowego archiwów. Siedziby archiwów państwowych, dostosowane w większości do tradycyjnych form korzystania z zasobu archiwalnego, ograniczają możliwości zapewnienia w nich warunków niestandardowego, interaktywnego korzystania z informacyjnych bogactw, które w XXI w. powinny stawać się standardem udostępniania w instytucjach kultury.

Jak żaden inny, 2020 rok pokazał, że archiwa państwowe są ważnymi instytucjami dla zachowania dziedzictwa kulturowego. W związku z obserwowanym znaczącym wzrostem zainteresowania elektronicznym zarządzaniem dokumentacją, archiwa państwowe wspierały swoją wiedzą i doświadczeniem jednostki organizacyjne, które pracując w trybie zdalnym zaczęły doceniać możliwości, jakie daje EZD. Apel Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych o zwrócenie w tym wyjątkowym czasie szczególnej uwagi na potrzebę trwałego zabezpieczenia dokumentacji z okresu epidemii obrazującej wprowadzone metody pracy i sposoby realizacji zadań, m.in. z zastosowaniem nowych narzędzi komunikacji elektronicznej wraz z ogólnopolską akcją gromadzenia źródeł z okresu pandemii prowadzoną w ramach projektu: *Archiwum Pandemii A. D. 2020. Społeczna kolekcja dokumentów pandemii wywołanej koronawirusem (SARS-CoV-2)*”, zaowocowały w minionym roku archiwizacją świadectw rzeczywistości, w której przyszło obecnemu pokoleniu żyć. A w przyszłości będą to niezastąpione źródła do badań nad historią współczesną.

1. Struktura sieci archiwów państwowych

1.1. Organizacja

Archiwa państwowe działają na podstawie ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164, z późn. zm.).

Sieć archiwów państwowych na koniec 2020 r. tworzyły 3 archiwa o charakterze centralnym: Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Narodowe Archiwum Cyfrowe oraz 30 archiwów wraz z ich 39 oddziałami

zamiejscowymi (w tym Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku) i 3 ekspozyturami, których właściwość miejscowa ma zasięg regionalny.

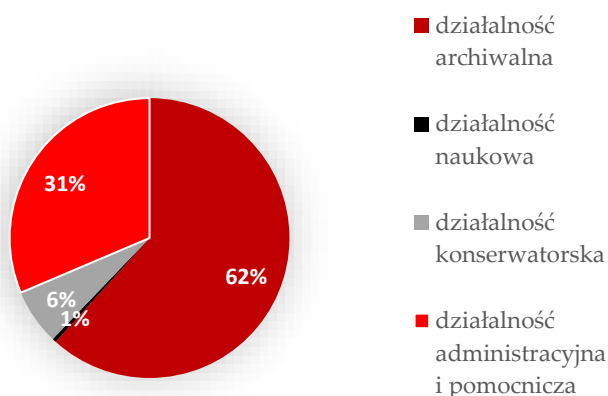
Centralnym organem administracji rządowej w sprawach państwowego zasobu archiwalnego jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, którego działalność nadzoruje minister właściwy do spraw kultury, ochrony dziedzictwa narodowego i sportu. Od 2019 r. urząd Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych pełni dr Paweł Pietrzyk.

1.2. Struktura zatrudnienia

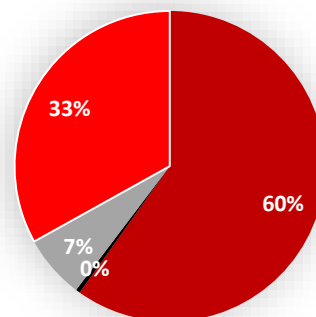
W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w sieci archiwów państwowych oraz NDAP wynosiło 1 551,36 etatu (1 628,96 osoby).

Przeciętne zatrudnienie w obszarze działalności archiwalnej wyniosło 957,17 etatu (985,8 osoby), w obszarze działalności naukowej 7,18 etatu (7,37 osoby), w obszarze działalności konserwatorskiej 100,07 etatu (105,96 osoby) oraz w obszarze działalności administracyjnej i pomocniczej 486,94 etatu (529,83 osoby).

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sieci archiwów państwowych % z ogólnej liczby etatów w podziale na rodzaj działalności

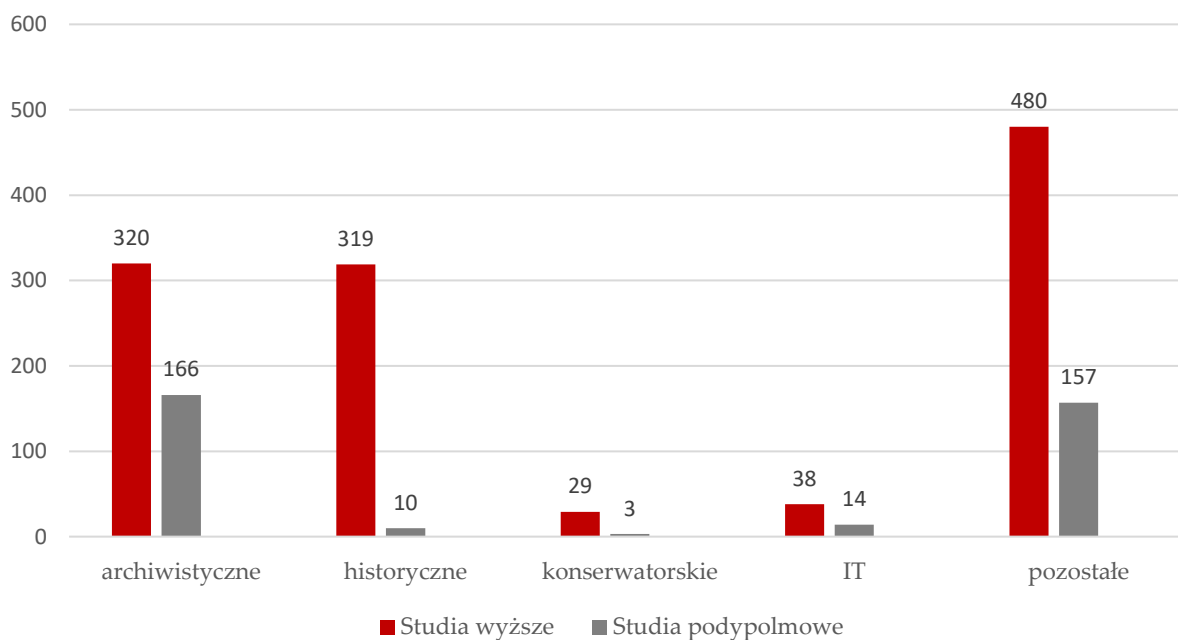

Wykres 2. Przeciętne zatrudnienie w sieci archiwów państwowych % ogólnej liczby osób w podziale na rodzaj działalności

Na koniec 2020 r. w sieci archiwów państwowych i NDAP pracowało łącznie 1 186 osób z wykształceniem wyższym, w tym 350 osób, które ukończyły dodatkowo studia podyplomowe.

Wykres 3. Stan wykształcenia pracowników sieci archiwów państwowych (liczba osób)

Ze stopniem (tytułem) naukowym zatrudnionych było 109 osób, w tym 93 osoby ze stopniem doktora, 13 osób ze stopniem doktora habilitowanego oraz 3 osoby z tytułem profesora.

1.3. Infrastruktura archiwów państwowych

1.3.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie rozwoju infrastruktury archiwów państwowych

Dążenie do poprawy bardzo trudnej sytuacji lokalowej większości archiwów państwowych stało się przesłanką do podjęcia prac nad projektem „Budowy i utrzymania archiwów państwowych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego”. W ramach projektu przewidziano wybudowanie i utrzymanie przez partnera prywatnego pięciu nowoczesnych, wielofunkcyjnych siedzib archiwów pozwalających na wypełnianie ustawowych obowiązków archiwów państwowych, poprawę standardu obsługi użytkowników, możliwości realizacji działalności popularyzatorskiej i informacyjnej. Projekt stanowi także odpowiedź na praktyczne potrzeby tych instytucji, uwzględniając wzrastającą rolę społeczną i kulturalną archiwów państwowych. W 2020 r. prowadzono prace w zakresie wstępnej oceny efektywności dla projektu, która wykazała opłacalność inwestycji w formule PPP nad tradycyjnym finansowaniem z budżetu Państwa.

Rozpoczęto także działania mające na celu przygotowanie projektu „Kompleksowej modernizacji energetycznej wybranych obiektów archiwów państwowych w Polsce”, co ma na celu poprawę efektywności energetycznej budynków, a co za tym idzie zmniejszenie kosztów ich utrzymania i znaczną poprawę istniejącej infrastruktury.

Przeprowadzono ocenę stanu zabezpieczeń poszczególnych obiektów oraz zdiagnozowano potencjalne słabości i przygotowano działania naprawcze.

W minionym roku przeznaczono znaczne nakłady finansowe na poprawę bezpieczeństwa zasobu. Priorytetowo traktowano działania mające na celu wykonanie przez archiwa państwowe zaleceń pokontrolnych Państwowej Straży Pożarnej.

1.3.2. Obiekty i pomieszczenia archiwalne

Analiza stanu infrastruktury archiwalnej wskazuje na potrzebę znacznych nakładów inwestycyjnych. Budowa AN w Krakowie ukończona w roku 2020 wyznacza kierunek działań w zakresie inwestycji budowlanych w kolejnych latach. Inwestycja pozwoliła znacząco zwiększyć powierzchnię magazynową, gromadzić zasoby archiwalne w jednym miejscu (do tej pory rozproszone w 6 różnych lokalizacjach), a co najistotniejsze zapewnić odpowiednie warunki przechowalnicze przy optymalizację kosztów eksploatacji dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii np. odnawialnych źródeł energii. Budynek archiwum posiada pracownię konserwacji i digitalizacji, introligatornię i wielomodułową czytelnię oraz przestrzeń wystawową.

W roku sprawozdawczym powierzchnia magazynowa w skali całej sieci zwiększyła się względem 2019 r. tak, jak wskazano w poniższej tabeli:

Tabela 1. Obiekty i pomieszczenia archiwalne według stanu na 31 grudnia 2020 r.

Obiekty i pomieszczenia archiwalne na 31 grudnia 2020 r.					
powierzchnia całkowita, w m ²		powierzchnia użytkowa, w m ²		powierzchnia magazynowa, w m ²	
według stanu na 31 grudnia roku sprawozdawczego	przyrost w roku sprawozdawczym	według stanu na 31 grudnia roku sprawozdawczego	przyrost w roku sprawozdawczym	według stanu na 31 grudnia roku sprawozdawczego	przyrost w roku sprawozdawczym
205 358,88	15 447,38	183 684,87	15 245,16	93 545,04	6 939,13

1.3.3. Rezerwa magazynowa

Pomimo wzrostu przestrzeni magazynowej (głównie dzięki oddaniu do użytkowania nowego obiektu AN w Krakowie) w części budynków archiwów, w związku z przejmowaniem materiałów archiwalnych, rezerwa magazynowa ulega systematycznemu zmniejszeniu. Na koniec 2020 r. rezerwa magazynowa była wyczerpana w 10 obiektach. W ciągu najbliższych 4 lat kolejne 22 obiekty utracą rezerwę, a do końca 2030 r. następnych 20 obiektów zostanie zapełnionych.

Jedynie dalsze intensywne inwestycje w infrastrukturę archiwów poprzez zgłaszane projekty m.in. Budowy archiwów w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego przyczynią się do polepszenia ich sytuacji magazynowej, a przez to

realizacji ustawowego obowiązku związanego z przejmowaniem materiałów archiwalnych.

1.3.4. Inwestycje budowlane

W 2020 r. realizowano następujące zadania pozwalające na poprawę infrastruktury i bezpieczeństwa zbiorów:

- zakończono roboty budowlane oraz oddano do użytku nową siedzibę AN w Krakowie,
- realizowano prace budowlane zadania pn. *Przebudowa i adaptacja budynku Archiwum Państwowego w Suwałkach*,
- rozpoczęto prace związane z ochroną zasobów w tym ochroną przeciwpożarową m.in. w AP w Katowicach, w Oddziale w Kutnie i w Łęczycy AP w Płocku, w AP w Przemyśle, w AP we Wrocławiu, w Oddziale w Milanówku AP w Warszawie,
- zakończono prace polegające na przebudowie zasilania awaryjnego w AP w Zielonej Górze,
- prowadzono działania zmierzające do zakupu działki na potrzeby AAN, a także pozyskania nieruchomości dla NAC.

Ponadto realizowano prace przygotowawcze/projektowe do inwestycji w archiwach państwowych w Bydgoszczy, Katowicach, Koszalinie, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie oraz w Oddziale w Nowym Sączu AN w Krakowie.

Nakłady na ww. inwestycje budowlane wyniosły w 2020 r. 33 674 446,27 zł (37,98% planu wydatków na inwestycje budowlane), **natomiast kwota 54 972 959 zł (62,01% planu wydatków na inwestycje budowlane) została ujęta jako środki niewygasające z terminem realizacji do 30 listopada 2021 r.**

1.3.5. Remonty

Działania związane z poprawą infrastruktury archiwów państwowych nie ograniczają się tylko do wydatków majątkowych. Systematycznie w budynkach archiwów prowadzone były remonty i konserwacje, skoncentrowane w szczególności na poprawie:

- warunków przechowywania materiałów archiwalnych,
- zabezpieczenia budynków i akt np. przed kradzieżą, włamaniem, pożarem, zalaniem, dostępu do obiektów i udostępniania dokumentacji,
- warunków pracy,
- bezpieczeństwa oraz estetyki budynków.

Dotyczyły one w szczególności:

- remontów pomieszczeń biurowych, socjalnych i magazynowych,
- remontu instalacji odgromowej,
- remontów w celu zabezpieczenia przeciwpożarowego,
- remontów instalacji elektrycznych,
- remontów dachów.

Kwota przeznaczona w 2020 r. na remonty budynków zarówno zabytkowych oraz niezabytkowych wyniosła 9 536 832,67 zł, a prace remontowe wykonano w 38 budynkach.

1.3.6. Zakupy inwestycyjne

Obok inwestycji budowlanych w 2020 r. dokonano zakupów inwestycyjnych na potrzeby 15 archiwów państwowych oraz NDAP o wartości 2 418 448,99 zł, natomiast kwota 7 319 932 zł (74,99% planu) została ujęta jako środki niewygasające z terminem realizacji do 30 listopada 2021 r.

Istotny udział w zakupach inwestycyjnych dotyczył dofinansowania inwestycji mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa zasobu, w tym ochronę przeciwpożarową, wzmocnienie infrastruktury informatycznej, wsparcie dla pracowni digitalizacji i konserwacji oraz uzupełnienie regałów do magazynów, a także poprawę logistyki pomiędzy rozproszonymi lokalizacjami archiwum.

W ten sposób sfinansowano zakup: sprzętu informatycznego, digitalizacyjnego, serwerów, bazy danych, pamięci dyskowych, sieciowej pamięci masowej, sprzętu do monitoringu, sprzętu ppoż., systemu kontroli dostępu, regałów, gablot, materiałów archiwalnych, Centralnego Repozytorium Cyfrowego, nożyc introligatorskich oraz dokonano dostawy i montażu: centrali telefonicznej, klimatyzatorów oraz stacji uzdatniania wody.

Pozwoliło to na poprawę infrastruktury technicznej budynków archiwów oraz wyposażenia, w tym wymianę zużytych i doposażenie archiwów w regały magazynowe, kontynuowanie przez archiwa procesu digitalizacji materiałów archiwalnych w ramach „Strategii digitalizacji zasobu archiwów państwowych na lata 2018-2023” poprzez wymianę zużytych i zakup nowych skanerów. Niezbędne było także wsparcie archiwów w zakresie prowadzonych przez nie prac konserwatorskich poprzez zakup odpowiedniego i nowoczesnego sprzętu.

1.4. Informatyzacja i infrastruktura teleinformatyczna archiwów państwowych

1.4.1. Projekt sieci WAN (Wide Area Network)

W 2020 r. rozpoczęto prace nad wdrożeniem sieci WAN, która pozwoli na połączenie systemów informatycznych archiwów państwowych umożliwiając ich

efektywną i bezpieczną komunikację. Prace polegały na dokonaniu analizy informacji na temat zasobów teleinformatycznych archiwów, przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do opracowania SIWZ oraz opublikowaniu ogłoszenia o zamówieniu na świadczenie usługi wdrożenia i utrzymania sieci WAN w Dzienniku Urzędowym UE, na stronie BIP i na platformie zakupowej NDAP.

1.4.2. Utrzymanie systemów do obsługi działalności archiwalnej

1.4.2.1. Archiwum Dokumentów Elektronicznych (ADE)

W dniu 30 czerwca 2020 r. zakończono projekt Archiwum Dokumentów Elektronicznych (ADE), będący jednym z istotnych komponentów architektury informatycznej Państwa, realizowany w ramach porozumienia nr POPC.02.01.00-00-0085/18-00 o dofinansowanie projektu „Archiwum Dokumentów Elektronicznych” ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd” Działanie nr 2.1 „Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych”. Dzięki realizacji projektu działalność archiwów państwowych zostanie dostosowana do potrzeb nowoczesnego społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy.

Wniosek końcowy oraz dokumentacja potwierdzająca osiągnięcie poszczególnych kamieni milowych, a także wskaźników i realizacji poszczególnych e-usług została przekazana do Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Prezentacja ADE odbyła się w dniu 11 września 2020 r. na posiedzeniu Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji. Raport końcowy z realizacji projektu został zaopiniowany pozytywnie.

System ADE jest zintegrowany z systemem EZD PUW oraz z systemem ZoSIA.

W ramach projektu uruchomiono portal szkoleniowy (ps.ade.gov.pl) oraz przeprowadzono cykl szkoleń dla przedstawicieli jednostek przekazujących materiały archiwalne 10 września 2020 r. (Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach, Starostwo Powiatowe w Zawierciu), dla administratorów technicznych systemu z NAC oraz w zakresie obsługi przejmowania materiałów archiwalnych w systemie ADE, dla archiwów państwowych w Białymstoku (8 października 2020 r.) i AAN (4 i 17 listopada 2020 r.).

W ramach kampanii informacyjnej ADE przeprowadzono m.in. spotkania informacyjne on-line dotyczące ADE (18, 23 i 26 czerwca).

1.4.2.2. System Nadzór i Kontrola Archiwalna (NiKA)

Administrowano i utrzymywano system wspomagania nadzoru archiwalnego NiKA oraz udzielano wsparcia merytorycznego dla użytkowników systemu z archiwów państwowych.

W ramach zadań z zakresu administracji systemem, przebudowano menu systemu. Mechanizmy umożliwiające wykonywanie czynności nadzorczych i kontrolnych, zostały podzielone na dwie sekcje „Państwowy Zasób Archiwalny” – sekcję zawierającą narzędzia umożliwiające wsparcie czynności nadzorczych i kontrolnych wykonywanych w jednostkach organizacyjnych wytwarzających materiały archiwalne wchodzących w skład państwowego zasobu archiwalnego oraz w innych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład administracji publicznej nieobjętych nadzorem archiwalnym oraz „Niepaństwowy Zasób Archiwalny” – sekcję zawierającą narzędzia umożliwiające wsparcie czynności wykonywanych przez archiwa państwowe w stosunku do jednostek organizacyjnych wchodzących w skład ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego.

Ponadto w menu systemu zostały wyodrębnione elementy kontrolne dotyczące administracji i konfiguracji oraz zarządzania archiwami państwowymi. W tym zakresie zostały udostępnione funkcjonalności odpowiedzialne za dokonywanie akceptacji przygotowanej dokumentacji, kalendarium, sprawozdawczość i statystyka. Dodatkowo umożliwiono wprowadzanie informacji dotyczących przygotowania opinii i ekspertyz archiwalnych oraz konsultacji udzielanych przez archiwa państwowe, a także skorzystanie z materiałów szkoleniowych, aktualnych przepisów prawnych, wytycznych i innych ważnych informacji dotyczących kształtowania narodowego zasobu archiwalnego. Zasadniczym zmianom uległ mechanizm odpowiedzialny za statystykę. Oprócz tradycyjnych zestawień i raportów statystycznych udostępnione zostały funkcjonalności umożliwiające przygotowanie informacji do sprawozdania z działalności archiwum państwowego za dany rok, w tym narzędzia pozwalające na obliczenie nawisu archiwalnego.

1.4.2.3. Zintegrowany System Informacji Archiwalnej (ZoSIA)

W 2020 r. udostępniono użytkownikom 6 aktualizacji systemu (do wersji 2.6.3, 2.7.0, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3 i 2.7.4) obejmujących m.in. integrację ZoSIA z ADE, umożliwiającą zautomatyzowanie procesu przejęcia i rejestracji nabytków materiałów archiwalnych w postaci elektronicznej oraz nowy mechanizm generowania raportów.

System ZoSIA wdrożono w 12 kolejnych instytucjach przechowujących materiały archiwalne tj. Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Fundacji Zofii i Jana Włodków, Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacji Arton, Archiwum Archidiecezjalnym Warszawskim, Związku Sybiraków – Zarządzie Głównym, Klasztorze Sióstr Karmelitanek Bosych w Krakowie, Klubie Inteligencji Katolickiej, Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku oraz w 1 instytucji oświatowej – Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej im. Zbigniewa Tylewicza.

Uruchomiono również serwer z kopią bazy ZoSIA w NDAP i rozpoczęto prace nad replikacją serwera oraz aplikacją analityczną systemu ZoSIA.

Ponadto rozpoczęto prace nad uruchomieniem funkcjonalności bazy PRADZIAD w systemie ZoSIA. Przeprowadzono prace analityczne nad zmianą systemu zarządzania bazą i opracowano specyfikację. Opracowano także aplikację analityczną dla bazy oraz rozpoczęto prace nad aplikacją umożliwiającą wyszukiwanie i przeglądanie wpisów w tej bazie przez użytkowników Internetu.

1.4.3. Zapasowe Repozytorium Cyfrowe Archiwów Państwowych (ZRC)

W roku sprawozdawczym przeprowadzone zostało postępowanie, którego celem było wyłonienie wykonawcy usług doradczych obejmujących opracowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w projekcie na dostarczenie i uruchomienie Zapasowego Repozytorium Cyfrowego. W wyniku postępowania wyłoniono podmiot, który opracował projekt techniczny wraz z opisem przedmiotu zamówienia na „Dostawę, wdrożenie i uruchomienie infrastruktury IT dla tworzonego Zapasowego Repozytorium Cyfrowego na potrzeby archiwów państwowych”.

1.4.4. Pozostałe działania w zakresie informatyzacji

W sprawozdawczym okresie kontynuowano współpracę z Ministerstwem Cyfryzacji związaną z projektem KRONIK@.

Zakupiono i wdrożono system „Elektroniczny Dziennik Urzędowy Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych”, w którym publikowane są wszystkie akty normatywne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, a także system klasy ITSM do wsparcia procesów utrzymania systemów informatycznych i świadczenia usług IT w NDAP i podległych archiwach państwowych.

Należy również podkreślić, że podjęto szereg działań mających na celu przygotowanie archiwów państwowych i NDAP do masowej pracy zdalnej. Działania te obejmowały m.in. wprowadzenie do użytkowania aplikacji i systemów wspomagających pracę zdalną, m.in. MS Teams, zakup urządzeń i oprogramowania podwyższającego bezpieczeństwo sieci teleinformatycznej oraz przeprowadzenie modernizacji znajdującej się w NDAP sali konferencyjnej przystosowując ją do multimedialnej obsługi wydarzeń z udziałem Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i dyrektorów archiwów państwowych oraz pracowników NDAP w formie wideokonferencji. Pozwoliło to, mimo obowiązujących obostrzeń dotyczących organizacji spotkań osobistych, na sprawną realizację takich wydarzeń jak cykliczne spotkania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dyrektorami archiwów państwowych oraz innych podmiotów i instytucji.

1.5. Finanse

1.5.1. Omówienie dochodów budżetu państwa w działach budżetowych i poszczególnych źródłach dochodów

Plan dochodów na 2020 r. w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, w rozdziale 92117 *Archiwa* ustalony został na poziomie **1 291 000 zł**, natomiast wykonanie wyniosło **1 722 037,59 zł** co stanowi **133,39%** planu.

Wykonanie dochodów, z podziałem na paragrafy klasyfikacji budżetowej, zawiera poniższa tabela:

Tabela 2. Wykonanie dochodów w 2020 r.

Lp.	Paragraf	Opis paragrafu	Plan na 2020 rok	Wykonanie na dzień 31.12.2020	% wykonania
1	2	3	4	5	6
1	0640	Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	0	11,02	
2	0690	Wpływy z różnych opłat	0	23,20	
3	0750	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa	62 000	85 150,23	137,34%
4	0830	Wpływy z usług	1 131 000	1 453 423,21	128,51%
5	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	21 000	26 141,68	124,48%
6	0870	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	13 000	24 402,06	187,71%
7	0900	Wpływy z odsetek od dotacji	6 000	5 375,96	89,60%
8	0920	Wpływy z pozostałych odsetek	2 000	11 950,17	597,51%
9	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów lat ubiegłych	18 000	23 431,97	130,18%
10	0950	Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	0	37 568,90	
11	0970	Wpływy różnych dochodów	20 000	36 435,82	182,18%
12	0979	Wpływy różnych dochodów	0	88,19	
13	2910	Wpływy z dotacji	18 000	18 035,18	100,20%
	Razem	X	1 291 000	1 722 037,59	133,39%

1.5.2. Szczegółowe omówienie dochodów

Wykonane dochody pochodzą głównie z opłat z tytułu wykonanych kwerend, opłat z tytułu wykonanych usług w zakresie poszukiwań archiwalnych, opłat z tytułu sprzedaży wydawnictw, reprodukcji z materiałów archiwalnych, sporządzania kopii, skanów i zdjęć dokumentów, opłat wnoszonych za wynajmowane lokale i pomieszczenia oraz sprzedaży składników majątkowych.

Dochody z tytułu z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (§ 0750) były wyższe od planowanych o 37,34% tj. o kwotę 25 150,23 zł. Uzyskane zostały z najmu i dzierżawy pomieszczeń (Netia, PAN, Okręgowa Izba Radców Prawnych) oraz wynajmu pomieszczeń na kursy archiwalne.

Dochody w kwocie **1 636 887,36 zł** uzyskano z następujących tytułów:

- § 0640 – dochody z tytułu wpływów kosztów upomnień naliczonych na podstawie decyzji administracyjnych;
- § 0690 – dochody z tytułu wpływów wynikających ze zwrotu kosztów postępowania administracyjnego;
- § 0830 – dochody z tytułu wpływów za zrealizowane usługi archiwalne, tj. kwerend, poszukiwań, wykonanych kopii dokumentów archiwalnych, skanów oraz wydawanych zaświadczeń z akt osobowo-płacowych;
- § 0840 – dochody z tytułu wpływów ze sprzedaży publikacji i książek;
- § 0870 – dochody z tytułu wpływów ze sprzedaży składników majątku przeznaczonego do likwidacji;
- § 0900 – dochody z tytułu wpływów z odsetek od dotacji;
- § 0920 – dochody z tytułu wpływów z pozostałych odsetek: od kar za niewykonane umowy o roboty budowlane, od kar umownych za nienależyte wykonanie umów;
- § 0940 – dochody z tytułu wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych;
- § 0950 – dochody z tytułu wpływów kar i odszkodowań wynikających z umów – to wpływy z tytułu kar umownych z tytułu odstąpienia od umowy oraz kary za niewykonanie umowy o roboty budowlane oraz kary umowne za opóźnienie w usunięciu wad w okresie gwarancji;
- § 0970 – dochody z tytułu wpływów z różnych dochodów to m.in.: wynagrodzenie płatnika składek ZUS, rozliczania i terminowego przekazywania podatku dochodowego, odszkodowań od firmy ubezpieczeniowej, wpłata od komornika zasądzonej należności;
- § 0979 – dochody z tytułu nadpłaconych składek ZUS opłaconych ze środków unijnych.

1.5.3. Omówienie wydatków budżetu państwa według działów i rozdziałów budżetowych w rozbiciu na wydatki krajowe i oddzielnie na współfinansowanie projektów UE

Plan wydatków ogółem (po zmianach) na 2020 r. w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, w rozdziale 92117 *Archiwa* (dla paragrafów z czwartą cyfrą „0” -

wydatki budżetu państwa) ustalony został na poziomie **285 746 616 zł**, natomiast wykonanie wyniosło **221 159 771,96 zł (77,4%)**.

Wykonanie wydatków z podziałem na grupy zawiera poniższa tabela (w zł):

Tabela 3. Wykonanie wydatków w 2020 r. z podziałem na grupy

Lp.	Grupa wydatków	Plan według ustawy budżetowej na 2020 r.	Plan po zmianach na dzień 31.12.2020 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2020 r.	% wykonania do planu na dzień 31.12.2020 r.
1	2	3	4	5	7
1	Dotacje	900 000	900 000	897 499,59	99,72%
2	Świadczenia	234 000	238 909	233 864,25	97,89%
3	Wydatki bieżące	156 299 000	186 198 716	183 935 512,86	98,78%
4	Wydatki majątkowe	81 924 000	98 408 291	36 092 895,26	36,68%
	RAZEM	239 357 000	285 745 916	221 159 771,96	77,40%

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2020 nie wygasają z upływem roku budżetowego, środki w ramach planu wydatków budżetowych roku 2020 w kwocie 63 198 445 zł zostały uwzględnione w wykazie (planie) wydatków budżetu państwa, które w roku 2020 nie wygasają z upływem roku budżetowego. Środki te wynoszą:

- § 4300 – zakup usług pozostałych – **660 118,00 zł**
- § 4340 – zakup usług remontowo-konserwatorskich dotyczących obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych – **245 436,00 zł**
- § 6050 – wydatki inwestycyjne – **51 849 959,00 zł**
- § 6060 – wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych – **7 319 932,00 zł**
- § 6580 – wydatki inwestycyjne dotyczące obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych – **3 123 000,00 zł**

Plan wydatków na rok 2020 (po zmianach) w ramach budżetu państwa na współfinansowanie projektów z UE, ustalony został na poziomie **491 922 zł**, natomiast wykonanie wyniosło **420 295,34 zł (85,44%)**.

Plan wydatków na 2020 rok (po zmianach) w ramach budżetu środków europejskich ustalony został na poziomie **2 694 731 zł**, natomiast wykonanie wniosło **2 313 738,50 zł (85,86%)**.

Wykonanie wydatków z podziałem na programy zawiera poniższa tabela (w zł):

Tabela 4. Wykonanie wydatków w 2020 r. z podziałem na programy

Lp.	Program	Plan wg ustawy budżetowej na 2020 r.	Plan po zmianach na dzień 31.12.2020 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2020 r.	% wykonania do planu na dzień 31.12.2020 r.
1	2	3	4	5	7
1	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020 Budżet państwa	2 731 000	491 922	420 295,34	85,44%
2	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020 Budżet środków europejskich	15 039 000	2 694 731	2 313 738,50	85,86%
	RAZEM	14 503 000	3 186 653	2 734 033,84	85,80%

2. Działalność NDAP i archiwów państwowych w roku sprawozdawczym

2.1. Legislacja

Na przełomie lat 2019/2020 Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych uczestniczył w przygotowaniu obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, a także opracował wielokierunkową nowelizację ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164), którą przedłożył ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

We współpracy z Ministerstwem Cyfryzacji przygotowane zostały projekty trzech rozporządzeń wydawanych na podstawie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (akt wykonawcze do art. 5 ust. 2a, 2b i 2c tej ustawy), które Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych przedłożył ministrowi kierującemu działem kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych uczestniczył w pracach legislacyjnych organów administracji rządowej i innych organów państwowych, zarówno w ramach uzgodnień międzyresortowych, jak i prac Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji. Wśród opiniowanych projektów aktów normatywnych były m.in.:

- ustawa o otwartych danych i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego,
- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu i trybu prowadzenia oraz udostępniania uczestnikom oraz służbie nadzoru Ministra Sprawiedliwości akt w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej,
- zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie ustalenia regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych oraz rozliczania dokonywanych przy ich użyciu operacji finansowych w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub przez niego nadzorowanych.

Natomiast w lutym 2020 r. zakończyły się, podpisaniem zarządzenia przez Premiera, trwające od 2019 r. prace nad zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych opracował projekt).

2.2. Zasób archiwalny

2.2.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie ewidencjonowania i opracowania zasobu

Do najistotniejszych działań nadzorczych i koordynacyjnych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie ewidencjonowania i opracowania zasobu zaliczyć należy zdalną kontrolę ewidencji AP w Poznaniu oraz AP w Kielcach, wprowadzenie nowych wskazówek metodycznych dotyczących zasad postępowania z aktami stanu cywilnego oraz wydanie 3 decyzji o scaleniu zespołów między archiwami państwowymi.

Bieżącej weryfikacji podlegały środki ewidencyjno-informacyjne sporządzone w archiwach państwowych w trakcie opracowania materiałów archiwalnych (176 inwentarzy archiwalnych).

2.2.2. Zasób archiwalny według stanu na 31 grudnia 2020 r.

Zasób archiwów państwowych według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. obejmował ogółem 100 565 zespołów (zbiorów) archiwalnych, w tym 43 060 022 jednostek archiwalnych, 361 195,26 m.b., 231 128 plików oraz 43 469 703,70 MB.

Większość zasobu archiwów państwowych, aż 99,76%, stanowią materiały archiwalne w postaci tradycyjnej (42 959 190 j.a.). Materiały w postaci elektronicznej stanowią jedynie 0,23% (100 832 j.a.).

Należy podkreślić, że w 2020 r. AP w Katowicach, jako pierwsze, rozpoczęło ustawowe przejścia materiałów archiwalnych w postaci elektronicznej z systemów EZD, za pośrednictwem systemu ADE.

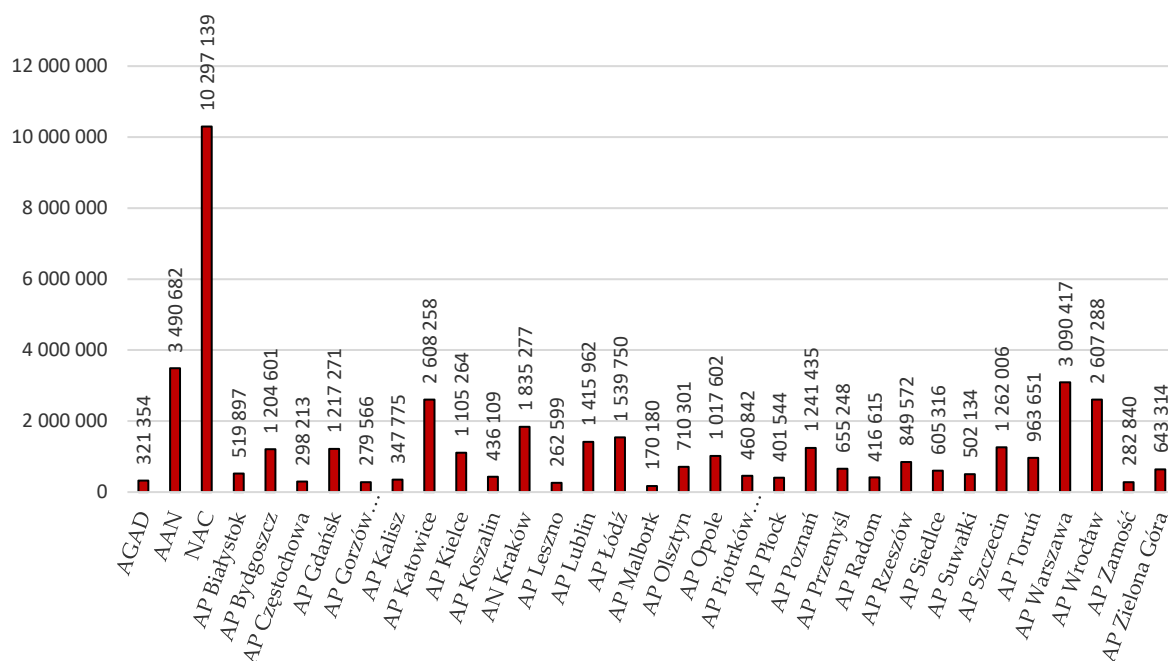
Tabela 5. Zasób archiwalny ogółem według rodzajów materiałów archiwalnych na 31 grudnia 2020 r.

rodzaj materiałów archiwalnych	j.a. ogółem	materiały archiwalne w postaci tradycyjnej		materiały archiwalne w postaci elektronicznej		
		j.a.	m.b.	j.a.	pliki	MB
dokumentacja aktowa	29 098 025	29 097 860	343 350,62	165	70 952	279 766,18
dokumenty pergaminowe i papierowe	143 000	143 000	232,00			
dokumentacja techniczna	1 066 406	1 066 406	12 381,56	0	0	0
dokumentacja geodezyjno-kartograficzna	822 312	821 961	803,24	351	1846	12 040,00

dokumentacja fotograficzna	11 517 710	11 427 847	1 930,68	89 863	129 030	765 133,63
dokumenty filmowe	27 501	19 597	541,71	7 904	10 948	41 311 658,58
dokumenty dźwiękowe	101 442	99 985	1 167,58	1 457	4 087	795 645,80
materiały ulotne	155 858	154 872	203,81	986	1 315	16 887,17
materiały sfragistyczne	26 856	26 856	7,30			
inne	100 912	100 806	576,76	106	12 950	288 572,34

Największą liczbę jednostek archiwalnych przechowuje w swoim zasobie NAC, powyżej 10 mln. j.a. Zasób AAN oraz AP w Warszawie, to 3 mln i ponad 3,4 mln j.a. Ponad 2,6 mln j.a. przechowują AP we Wrocławiu oraz AP w Katowicach. Natomiast zasób każdego z archiwów państwowych w Bydgoszczy, Gdańsku, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Opolu, Poznaniu, Szczecinie oraz AN w Krakowie to od 1 mln do 1,8 mln j.a. Pozostałe archiwa państwowe nie przekroczyły liczby 1 mln j.a.

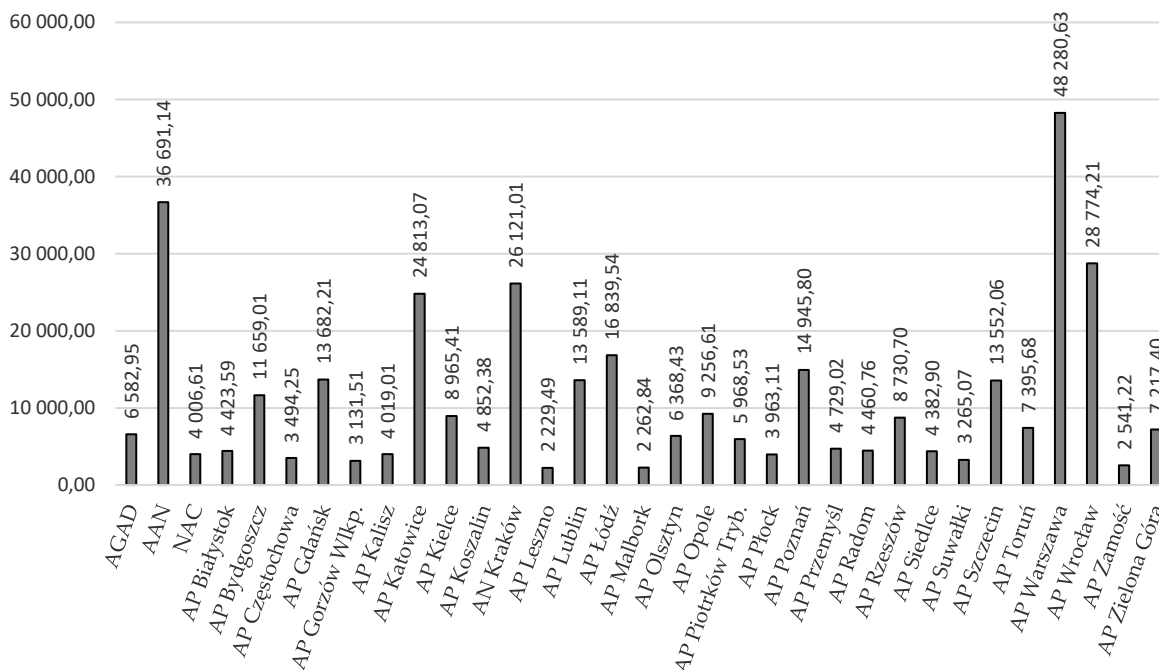
Wykres 4. Zasób archiwów państwowych w postaci tradycyjnej w j.a. wg stanu na 31 grudnia 2020r.

Natomiast największy metraż materiałów archiwalnych w postaci tradycyjnej przechowuje w swoim zasobie AP w Warszawie, ponad 48 km. Następne, z metrażem

36 km, jest AAN. Powyżej 20 km materiałów archiwalnych przechowują w swoim zasobie archiwa państwowe w Katowicach i Wrocławiu oraz AN w Krakowie. Powyżej 10 km archiwa państwowe w Bydgoszczy, Gdańsku, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie. Pozostałe archiwa państwowe nie przekroczyły w zasobie metrażu 10 km.

Wykres 5. Zasób archiwów państwowych w postaci tradycyjnej w m.b. wg stanu na 31 grudnia 2020r.

2.2.3. Zasób zewidencjonowany ogółem według stanu na 31 grudnia 2020 r.

Na koniec 2020 r. zasób całkowicie zewidencjonowany obejmował 100 205 zespołów (zbiorów), co stanowiło 99,64% łącznej liczby przechowywanych zespołów (zbiorów), oraz 35 042 431 jednostek archiwalnych (81,38% ogółu). Rozmiar zewidencjonowanej części zasobu w postaci tradycyjnej wyniósł 34 985 655 j.a., 356 035,43 m.b., a w postaci elektronicznej 56 776 j.a., 126 479 plików i 42 758 567,65 MB.

Procent zewidencjonowania zasobu stale wzrasta. W 2020 r. zewidencjonowano 256 zespołów archiwalnych. Były to m.in. zespoły wydzielone w trakcie prac inwentaryzacyjnych oraz zespoły przejęte bez ewidencji w formie darów lub zakupów. Łącznie pracami z zakresu ewidencjonowania objęto ogółem 404 874 j.a. Większość ewidencjonowanych archiwaliów stanowiły materiały archiwalne w postaci tradycyjnej, 402 196 j.a., 1 198,19 m.b. Zewidencjonowano także 2 678 j.a. w postaci elektronicznej, 1 067 000 MB.

2.2.4. Zmiany w rozmiarze zasobu archiwalnego w roku sprawozdawczym

Największe nabytki w roku sprawozdawczym odnotowało AP w Łodzi – 85 153 j.a. oraz AP w Katowicach – 84 279 j.a. Pod względem metrażu przejętych materiałów archiwalnych największe nabytki wykazały: AAN – 502,19 m.b., AP w Katowicach – 330,04 m.b., AP we Wrocławiu – 272,63 m.b. Natomiast największe ubytki odnotowało, podobnie jak w roku ubiegłym, NAC (ubytek 155 918 j.a. – kontynuowanie przeliczania jednostek dokumentacji fotograficznej).

Tabela 6. Nabytki i ubytki w 2020 r.

	liczba zespołów (zbiorów)	rozmiar nabytków/ubytków					
		j.a. ogółem	materiały archiwalne w postaci tradycyjnej		materiały archiwalne w postaci elektronicznej		
			j.a.	m.b.	j.a.	pliki	MB
nabytki	957	671 225	668 337	4 277,29	2 888	37 011	24 802 106,45
ubytki	20	191 066	191 061	301,24	5	367	29 879,40

2.2.5. Opracowanie zasobu archiwalnego w roku sprawozdawczym

W 2020 r. opracowanie zasobu archiwalnego było prowadzone w większości archiwów państwowych. Dyrektorzy 18 archiwów państwowych zatwierdzili w sumie 176 inwentarzy zespołów (zbiorów) archiwalnych. Opracowano 44 219 j.a., 603,87 m.b., 11 270 plików, 9 549 MB.

W toku opracowania są 102 zespoły (zbiory) archiwalne, nad którymi prace będą kontynuowane w 2021 r.

W trybie pracy zdalnej prace archiwów państwowych koncentrowały się na rozwijaniu informacji archiwalnej poprzez sporządzanie pomocy wyższego rzędu. W wyniku tych prac znacząco wzrosła liczba haseł indeksowych do opisów jednostek archiwalnych.

2.3. Kształtowanie narodowego zasobu archiwalnego

2.3.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie kształtowania narodowego zasobu archiwalnego

W ramach współpracy uczestniczono w pracach Ministerstwa Cyfryzacji i wskazanych przez Ministerstwo wykonawców związanych z tworzeniem założeń,

wymagań i rozwiązań dla projektu EZD RP, konsultując planowane rozwiązania i służąc pomocą merytoryczną.

Wydano opinię dla Ministerstwa Obrony Narodowej dotyczącą organizacyjnego usytuowania archiwum zakładowego, natomiast dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji opiniowano zmiany w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego.

Opracowano dla urzędów obsługujących naczelne organy administracji rządowej przykładową instrukcję kancelaryjną, stanowiącą projekt wyjściowy dla ministerstw w trakcie indywidualnych uzgodnień przepisów kancelaryjnych i archiwalnych z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, a także najważniejsze zasady postępowania z dokumentacją, przydatne zarówno dla pracowników jak i kierowników państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych wprowadzających pracę zdalną.

Przygotowano wskazówki dotyczące wartościowania dokumentacji programów i projektów finansowanych z funduszy europejskich oraz „Wytyczne dotyczące przeprowadzania kontroli postępowania z dokumentami elektronicznymi”. Wskazano jednakowy sposób postępowania przy uzgadnianiu jednolitych rzeczowych wykazów akt dla urzędów obsługujących starostę (starostwa powiatowe i urzędy miast na prawach powiatu) z właściwymi terytorialnie dyrektorami archiwów państwowych.

Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych prowadził również sprawy z zakresu rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych. W 2020 r. rozpatrzono 62 wnioski dotyczące wskazania właściwego archiwum państwowego do ustalenia, czy wnioskująca jednostka wytwarzała materiały archiwalne i ewentualnie do ich przejęcia.

2.3.2. Państwowy zasób archiwalny

2.3.2.1. Ustalenie państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych wytwarzających materiały archiwalne

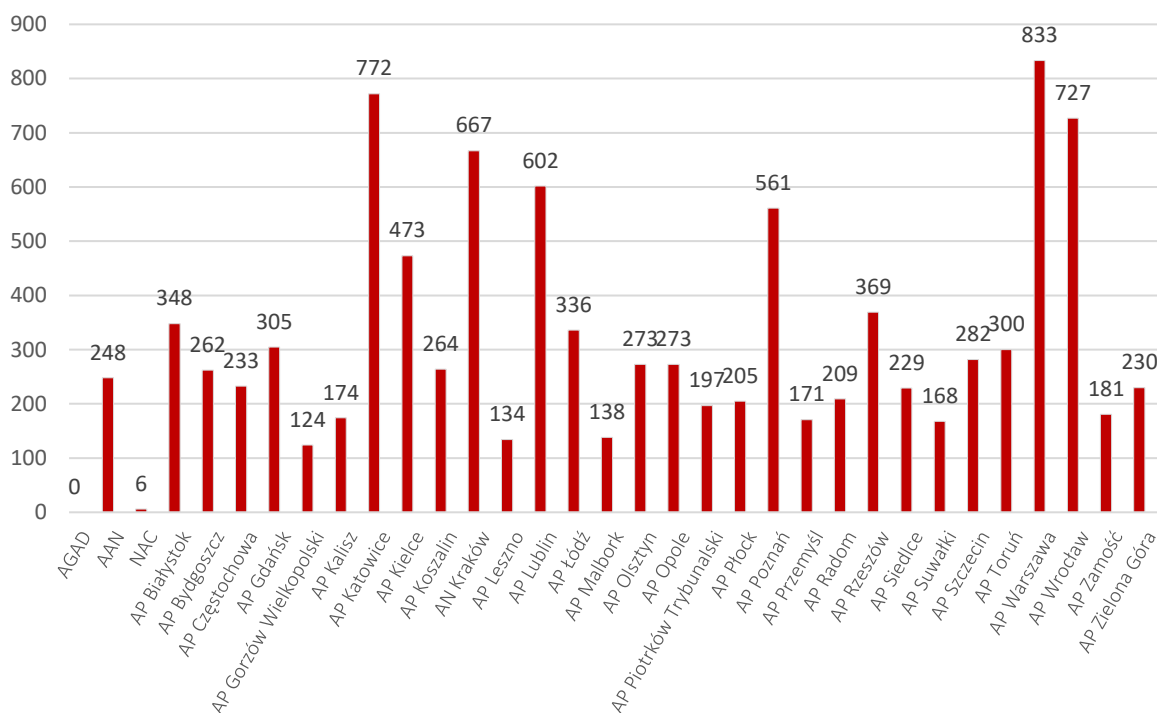
Z ogólnej liczby około 111 000 podmiotów gospodarki narodowej działających w całym kraju w sektorze publicznym archiwa państwowe w roku sprawozdawczym sprawowały nadzór nad 10 294 jednostkami organizacyjnymi zarówno państwowymi, jak i samorządowymi.

W roku sprawozdawczym ustalono pod nadzór łącznie 290 jednostek organizacyjnych, w tym Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych wydał akty ustalenia dla 15 jednostek organizacyjnych obejmujących swoją działalnością obszar całego Państwa. Zwiększenie się liczby jednostek organizacyjnych pozostających pod nadzorem archiwów państwowych w roku sprawozdawczym wynika przede wszystkim z konieczności ustalenia wszystkich powiatowych stacji sanitarno-

epidemiologicznych jako jednostek organizacyjnych wytwarzających materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego w związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 322), na podstawie której z dniem 1 kwietnia 2020 r. państwowy powiatowy inspektor sanitarny stał się organem rządowej administracji zespolonej w województwie i tym samym został zobowiązany do stosowania rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. Nr 14, poz. 67 i Nr 27, poz. 140). Jednocześnie wykreślono spod nadzoru archiwalnego 35 podmiotów. Przyczynami wykreśleń były, podobnie jak w latach ubiegłych, likwidacja lub upadłość podmiotu, połączenie z inną instytucją, lub też utrata statusu samodzielnej jednostki organizacyjnej.

Wśród archiwów państwowych sprawujących nadzór nad największą liczbą podmiotów pozostają w ostatnich latach AP w Warszawie, AP w Katowicach oraz AP we Wrocławiu.

Wykres 6. Liczba jednostek nadzorowanych w poszczególnych archiwach państwowych stan na 31 grudnia 2020 r.

2.3.2.2. Stan zasobów archiwalnych w jednostkach nadzorowanych

W roku sprawozdawczym w jednostkach nadzorowanych przez archiwa państwowe, tj. jednostkach organizacyjnych państwowych, jak i samorządowych,

znajdowało się 608 561,46 m.b. oraz 3 031 575 455 MB materiałów archiwalnych wytworzonych i zgromadzonych w toku ich działalności.

W roku sprawozdawczym nawis archiwalny, czyli materiały archiwalne, które nie zostały jeszcze przekazane do archiwów państwowych, wynosił 56 158,6 m.b. oraz 6 019,72 MB.

Jednocześnie archiwa państwowe pozostawiły niezbędne do działalności organów lub jednostek organizacyjnych przejmujących zadania i kompetencje zlikwidowanych podmiotów, materiały archiwalne:

- na podstawie porozumień 128,68 m.b. i 1 334 j.a., z lat 1961-2018 (łącznie 6 porozumień),
- na podstawie uzyczeń 5 120,44 m.b. i 465 569 j.a., z lat 1913-2019 (łącznie 135 umów uzyczeń).

W 2020 r. nie powierzono materiałów archiwalnych żadnej jednostce organizacyjnej.

2.3.2.3. Określanie w porozumieniu przepisów kancelaryjnych i archiwalnych

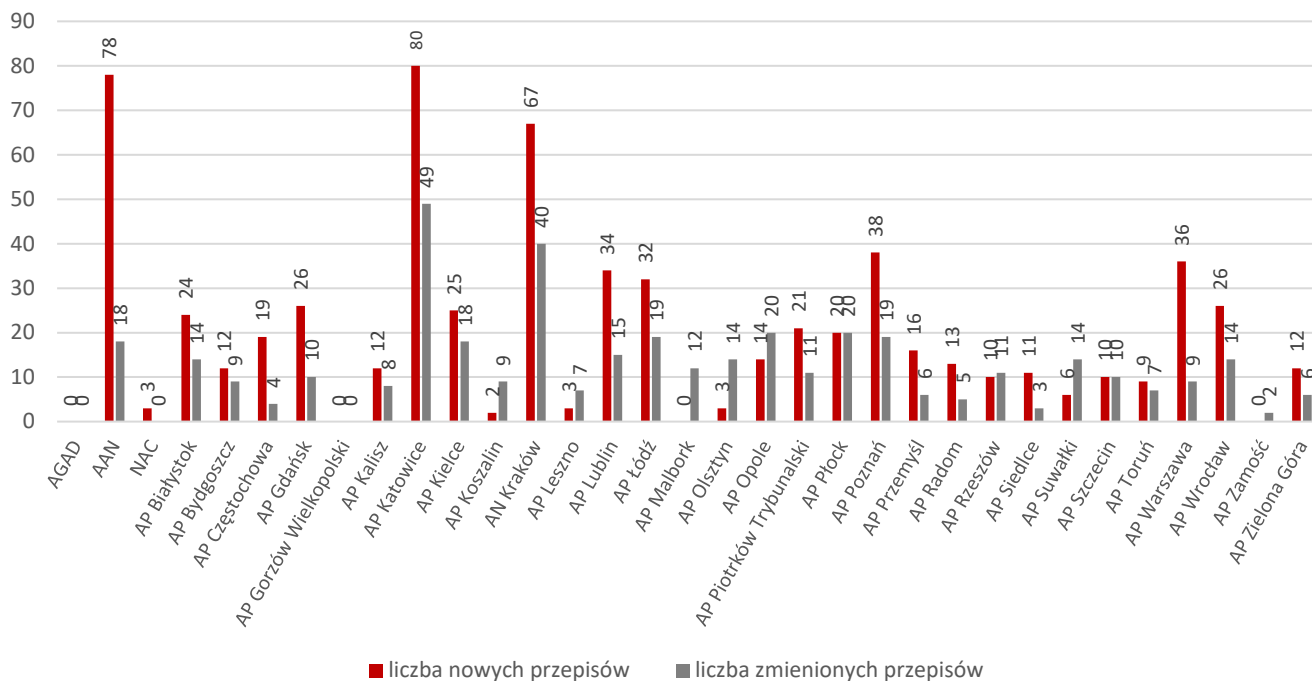
W roku sprawozdawczym, dla jednostek nadzorowanych, uzgodniono 216 instrukcji kancelaryjnych, 234 jednolite wykazy akt oraz 212 instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego. Ponadto dokonano 27 zmian w instrukcjach kancelaryjnych, 362 zmian w jednolitych rzeczowych wykazach akt i 14 zmian w instrukcjach w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego.

Natomiast dla jednostek niebędących pod nadzorem, uzgodniono 1 458 instrukcji kancelaryjnych, 1 540 jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz 1 432 instrukcje w sprawie organizacji i zakresu działania składnicy akt. Dodatkowo dokonano zmian w 34 instrukcjach kancelaryjnych, 721 w jednolitych rzeczowych wykazach akt oraz 14 w instrukcjach w sprawie organizacji i zakresu działania składnicy akt.

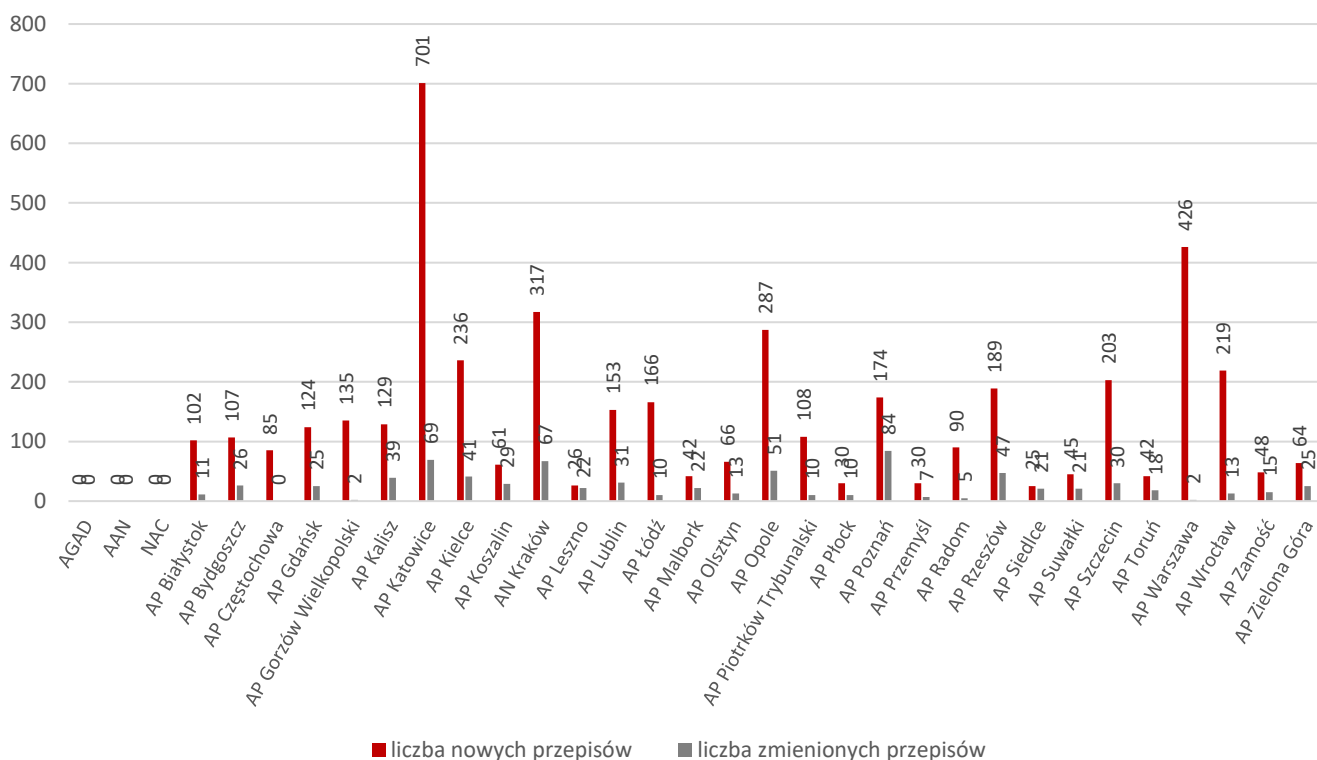
Łącznie uzgodniono 5 092 normatywy oraz dokonano 1 172 zmian do nich. W stosunku do ubiegłego roku zanotowano wzrost o 139 uzgodnionych normatywów i 314 zmian do nich.

Najwięcej przepisów kancelaryjnych i archiwalnych w roku sprawozdawczym dla jednostek będących pod nadzorem uzgodniło AP w Katowicach, AAN i AN w Krakowie. Natomiast w zakresie uzgodnień przepisów dla jednostek niebędących pod nadzorem najwięcej przepisów uzgodniło AP w Katowicach, AP w Warszawie i AN w Krakowie.

Wykres 7. Liczba nowych i zmienionych przepisów w jednostkach nadzorowanych w roku sprawozdawczym

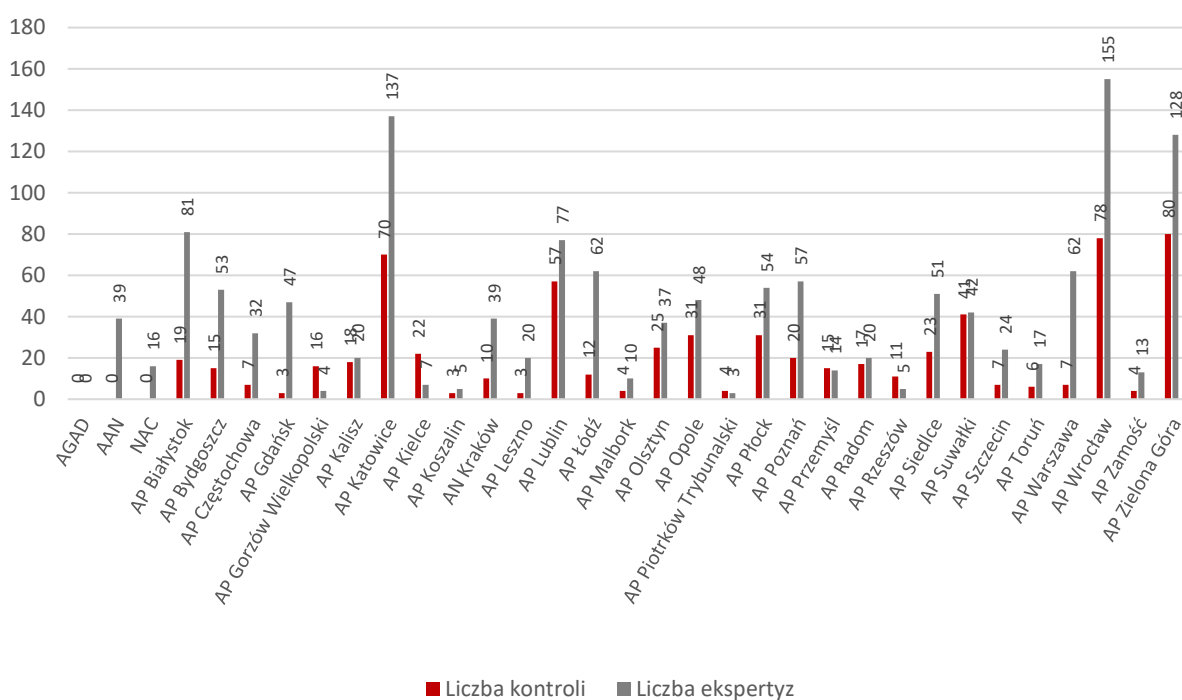
Wykres 8. Liczba nowych i zmienionych przepisów w jednostkach nienadzorowanych w roku sprawozdawczym

2.3.2.4. Kontrole i ekspertyzy archiwalne

W roku sprawozdawczym archiwa państwowe przeprowadziły łącznie 659 kontrole (2 065 mniej niż w roku 2019) oraz 1 379 ekspertyz archiwalnych (1 096 mniej niż w roku 2019), co stanowi znaczący spadek w stosunku do roku 2019. Było to efektem znacznego ograniczenia działalności prowadzonej w terenie, z uwagi na liczne ograniczenia i obostrzenia w jednostkach organizacyjnych będących we właściwości archiwów państwowych.

Wykres 9. Liczba kontroli i ekspertyz przeprowadzonych przez archiwa państwowe w roku sprawozdawczym

2.3.2.5. Brakowanie dokumentacji niearchiwalnej państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych

W roku sprawozdawczym dyrektorzy archiwów państwowych w ramach swoich uprawnień rozpatrzyli 17 935 wniosków i wyrazili 16 060 zgód na brakowanie dokumentacji niearchiwalnej na łączny rozmiar 363 317,182 m.b. oraz 136 007 240,8 MB.

2.3.3. Niepaństwowy zasób archiwalny

2.3.3.1. Współpraca z wytwórcami niepaństwowego ewidencjonowanego zasobu archiwalnego

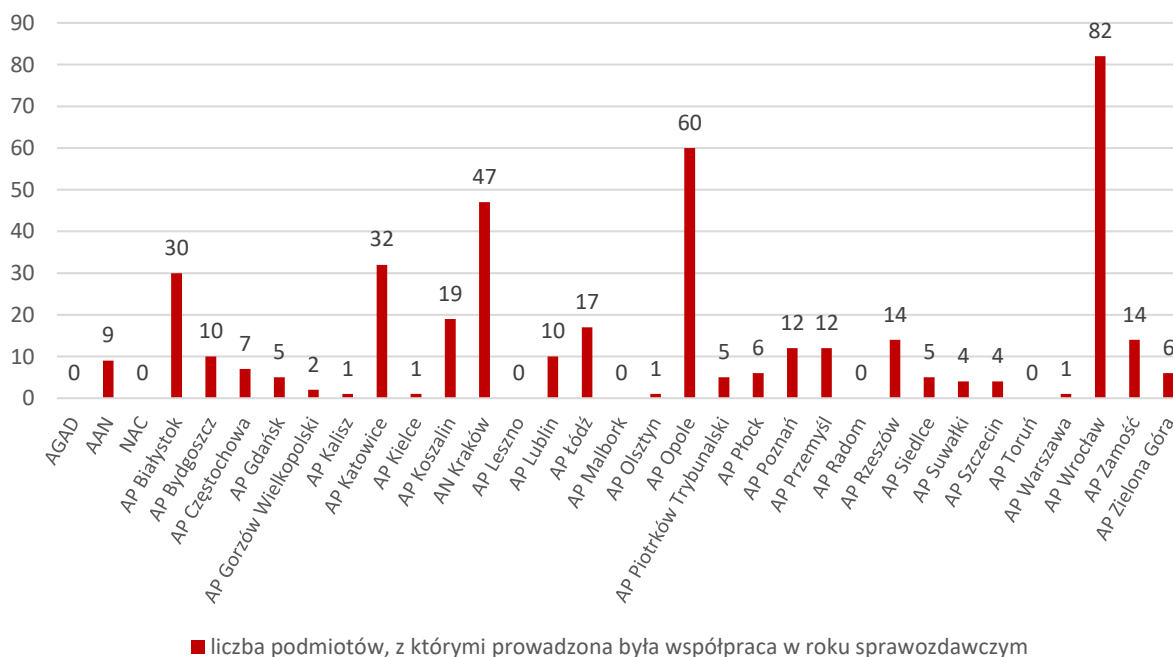
W roku sprawozdawczym archiwa państwowe aktywnie prowadziły rozpoznanie w sferze niepaństwowego zasobu archiwalnego. Wymiernym efektem tych działań było podpisanie przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych dwóch porozumień o współpracy:

- w dniu 26 sierpnia 2020 r. z ORLEN Południe S.A.;
- w dniu 13 października 2020 r. z Grupą Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” Spółką Akcyjną.

Ponadto nadal realizowano porozumienia o współpracy z Fundacją Archiwum Dokumentacji Historycznej PRL, Fundacją Centrum im. prof. Bronisława Geremka, Wrocławskim Przedsiębiorstwem Hala Ludowa Sp. z o.o., Fundacją Ośrodka KARTA, Kościołem Ewangelicko-Augsburskim w RP oraz Towarzystwem Przyjaciół Zduńskiej Woli.

W roku 2020 archiwa państwowe zidentyfikowały 3 784 podmioty ze sfery ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego. Współpracę prowadzono z 416 podmiotami.

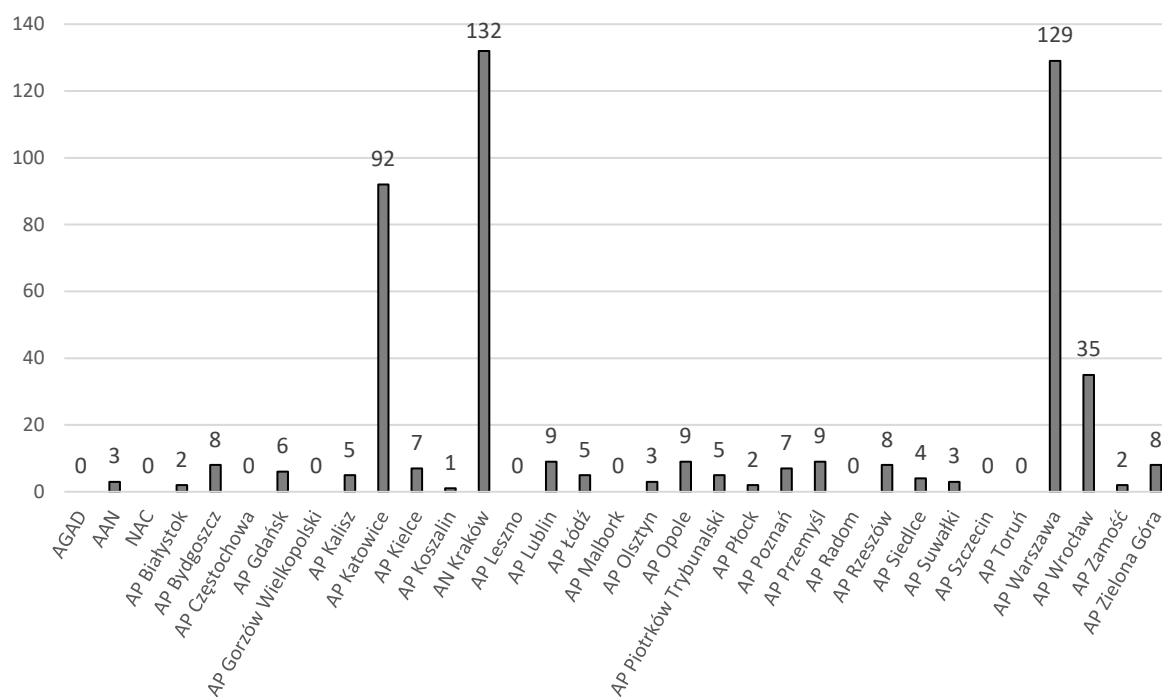
Wykres 10. Współpraca archiwów państwowych z jednostkami ze sfery ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego

Dyrektorzy archiwów państwowych zaopiniowali, dla jednostek stanowiących ewidencjonowany niepaństwowy zasób archiwalny, 32 przepisy kancelaryjne i archiwalne oraz 2 zmiany do nich. Ponadto archiwa państwowe przeprowadziły łącznie 70 ekspertyz archiwalnych.

Zjawiskiem obserwowanym na przestrzeni ostatnich kilku lat jest wzrost zainteresowania podmiotów ze sfery ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego zagadnieniami wartościowania dokumentacji. W 2020 r. liczba przedmiotowych wniosków wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosła łącznie 508 wniosków. Archiwa państwowe wydały 494 opinie (o 44 więcej niż w roku 2019) w sprawach dotyczących zniszczenia dokumentacji na łączny rozmiar 5 257,77 m.b.

Wykres 11. Liczba wydanych opinii przez poszczególne archiwa państwowe

2.3.3.2 Współpraca z wytwórcami niepaństwowego nieewidencjonowanego zasobu archiwalnego

W 2020 r. archiwa państwowe kontynuowały współpracę z osobami prywatnymi, które wykazywały chęć przekazania swoich zbiorów. Aktywne działania archiwów na rzecz pozyskiwania cennych materiałów archiwalnych proveniencji prywatnej, m.in. w ramach akcji Archiwa Rodzinne Niepodległej, czy Archiwum Pandemii A.D.2020, zaowocowały kolejnymi przejęciami do zasobu ciekawych i często bezcennych dokumentów. Przejęto m.in. archiwalia rodzin

Glazurów, Patoniów, Kołodziejów, Studnitzów, Zastawniak-Birkenmajerów (AN w Krakowie), archiwalia Eugenii Kuli, Stanisława Deptuły, Janusza Władyczańskiego, Janusza Kalinowskiego (AP w Białymstoku), spuściznę Janiny Wardaszko, Bogusława Pałki, ponadto zbiory Mariana Wawrzynkowskiego, Marzeny Domisiewicz (AP w Szczecinie).

2.3.4. Konkurs „Wspieranie działań archiwalnych 2020”

Konkurs „Wspieranie działań archiwalnych 2020”, jak co roku, miał na celu wyłonienie najlepszych projektów obejmujących działania związane z opracowaniem, udostępnianiem oraz zabezpieczaniem materiałów archiwalnych wchodzących w skład ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego. O przyznanie dotacji mogły ubiegać się organizacje pozarządowe, podmioty wyznaniowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne oraz spółki o charakterze non-profit, jeśli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego (podmioty określone w art. 3 ust 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie).

Tabela 7. Grupy jednostek dotowanych w ramach konkursu „Wspieranie działań archiwalnych 2020”

Lp.	Rodzaj jednostki dotowanej	Liczba Zleceniobiorców	Kwota wykorzystanej dotacji
1	Fundacje	2	140 512,00 zł
2	Stowarzyszenie	2	74 705,00 zł
3	Kościelne jednostki organizacyjne	11	682 282,59 zł

W otwartym naborze ofert na ww. zadanie publiczne, ogłoszonym przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na podstawie art. 43a ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach oraz na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłoniono 15 Beneficjentów i przyznano dotacje na 15 projektów. Na dzień 31 grudnia 2020 r. wykorzystano dotację w łącznej wysokości 897 499,59 zł.

Tabela 8. Wykaz beneficjentów konkursu „Wspieranie działań archiwalnych 2020”

Konkurs: Wspieranie działań archiwalnych 2020			
Lp.	Beneficjent	Rodzaj jednostki dotowanej	Kwota wykorzystanej dotacji
1	Fundacja Ośrodka KARTA	Fundacja	91 493,00

2	Diecezja Toruńska	Kościelna jednostka organizacyjna	45 700,00
3	Fundacja Arton	Fundacja	49 019,00
4	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Kłodzku	Kościelna jednostka organizacyjna	92 298,59
5	Diecezja Sandomierska	Kościelna jednostka organizacyjna	33 080,00
6	Polska Prowincja Zakonu Kaznodziejskiego OO. Dominikanów	Kościelna jednostka organizacyjna	98 393,00
7	Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych w Krakowie	Kościelna jednostka organizacyjna	25 670,00
8	Archidiecezja Krakowska	Kościelna jednostka organizacyjna	99 000,00
9	Związek Sybiraków Zarząd Główny	Stowarzyszenie	42 820,00
10	Klub Inteligencji Katolickiej	Stowarzyszenie	31 885,00
11	Archidiecezja Gnieźnieńska	Kościelna jednostka organizacyjna	35 360,00
12	Archidiecezja Warmińska	Kościelna jednostka organizacyjna	59 011,00
13	Archidiecezja Warszawska	Kościelna jednostka organizacyjna	45 270,00
14	Archidiecezja Katowicka Kościoła Rzymskokatolickiego	Kościelna jednostka organizacyjna	60 102,00
15	Diecezja Płocka	Kościelna jednostka organizacyjna	88 398,00

2.4. Techniczne zabezpieczenie zasobu

2.4.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie zabezpieczania zasobu

Działania nadzorcze i koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie technicznego zabezpieczania zasobu w roku sprawozdawczym obejmowały przede wszystkim analizę zapotrzebowania archiwów państwowych na środki finansowe na działanie pracowni konserwacji masowej, zakup opakowań ochronnych oraz następnie przekazywanie środków na zabezpieczanie zasobu archiwalnego. Ponadto w sytuacjach problemowych udzielano wskazówek i zaleceń dotyczących sposobu postępowania i możliwych rozwiązań.

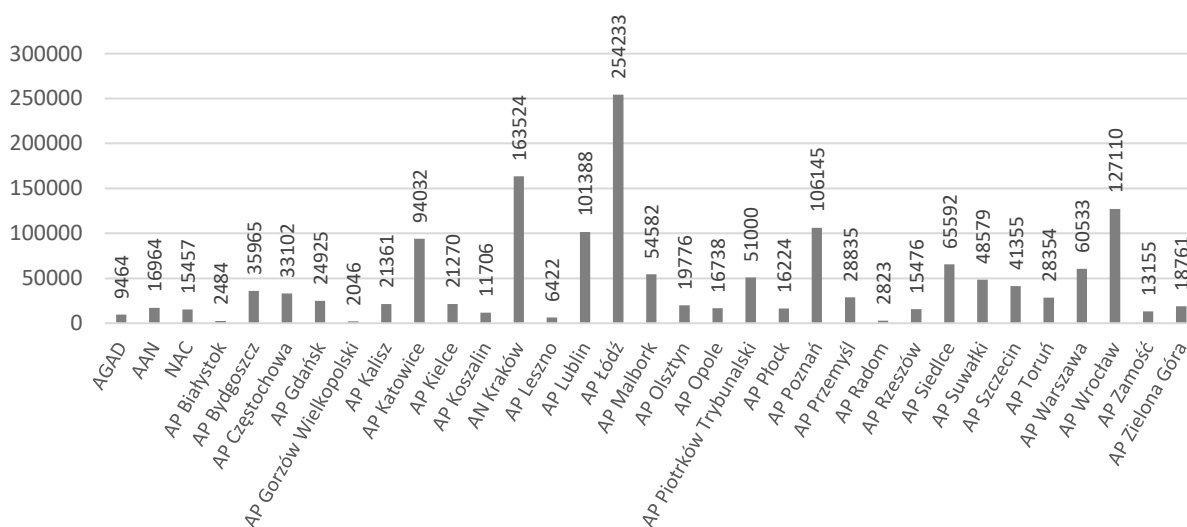
2.4.2. Przedsięwzięcia w ramach technicznego zabezpieczenia zasobu

W 2020 r. w archiwach państwowych działały 4 pracownice konserwacji masowej prowadzące masowe odkwaszanie papieru. Konserwację właściwą materiałów archiwalnych realizowała sieć pracowni konserwatorskich pod nadzorem merytorycznym CLKA działającego w strukturze AGAD. CLKA – poza pracami

związanymi z konserwacją właściwą – prowadziło działalność naukowo-badawczą, a także wspierało jednostki państwowej sieci archiwalnej w zakresie prawidłowego przechowywania zbiorów. Ponadto w sieci archiwów państwowych funkcjonowały pracownie zabezpieczania archiwaliów o charakterze introligatorsko-renowatorskim.

W minionym roku konserwację właściwą prowadziło 31 archiwów państwowych, w tym konserwacji jednostkowej poddano 22 054 j.a., natomiast konserwatorskiemu przygotowaniu do digitalizacji 5 021 j.a., co dało łącznie ponad 27 000 j.a. W 4 pracowniach konserwacji masowej odkwaszono 3 981 j.a. Natomiast dezynfekcji poddano 289 655 j.a. Zabiegami z zakresu profilaktyki konserwatorskiej objęto łącznie ponad 1 529 381 j.a., w tym odkurzaniu 571 126 j.a., opakowaniu 765 593 j.a. oraz przeglądów konserwatorskim 192 662 j.a.

Wykres 12. Liczba jednostek poddanych profilaktyce konserwatorskiej przez poszczególne archiwa państwowe

Prace w zakresie technicznego zabezpieczania materiałów archiwalnych, w tym badania stanu zasobu, dezynfekcja, pakowanie i odkurzanie materiałów archiwalnych, były priorytetem w archiwach, które przemieszczały swój zasób do nowych magazynów. Były to m.in. AN w Krakowie, AP w Piotrkowie Trybunalskim oraz AP w Suwałkach. AN w Krakowie przygotowywało materiały archiwalne do przeprowadzki, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów wielkoformatowych oraz wykonanych na tzw. nietrwałych podłożach, realizując projekt diagnozy warunków mikroklimatycznych w przewozie materiałów archiwalnych oraz mikroprojekty pilotażowe w zakresie zabezpieczenia, pakowania i przewozu materiałów archiwalnych wytworzonych na nietrwałych podłożach.

W roku sprawozdawczym współpraca między archiwami zatrudniającymi konserwatorów dyplomowanych, a archiwami pozostającymi pod ich opieką, prowadzona była w ograniczonym zakresie. Wsparcie ze strony konserwatorów-opiekunów ograniczało się do niezbędnych telefonicznych oraz mailowych konsultacji dotyczących bieżących problemów związanych z ochroną zasobu, w tym zakupów materiałów konserwatorskich, dokumentacją konserwatorską, typowaniem akt do konserwacji.

Mimo ograniczeń w 9 archiwach państwowych, prowadzono także badania skażeń biologicznych. Łącznie przebadano 1 721 próbek, w tym:

- badania skażeń biologicznych zasobu – 1 353 próbki,
- badania stężenia bioaerozolu w powietrzu – 158 próbek,
- kontrola skuteczności procesu dezynfekcji – 210 próbek.

2.5. Reprografia

2.5.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie digitalizacji zasobu archiwów państwowych

Działania nadzorcze i koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w obszarze digitalizacji zasobu archiwów państwowych w 2020 r. obejmowały przede wszystkim monitorowanie procesu digitalizacji materiałów archiwalnych, w tym wykonywania zadań określonych w *Strategii digitalizacji zasobu archiwów państwowych na lata 2018-2023*, a także planowania digitalizacji materiałów archiwalnych, wsparcie procesu digitalizacji zasobu archiwów państwowych poprzez przekazanie środków finansowych na realizację ww. zadania w ramach usługi zewnętrznej, a także analizę możliwości wdrożenia w archiwach państwowych formatu zapisu JPEG 2000, jako standardu kompresji obrazów w celu zastosowania do długotrwałego przechowywania cyfrowych kopii materiałów archiwalnych oraz do zarządzania kopiami użytkowymi.

2.5.2. Kopie cyfrowe materiałów archiwalnych

Zbiory kopii cyfrowych zgromadzonych przez archiwa państwowe według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. obejmowały kopie zabezpieczające wykonane z 990 417 j.a., w liczbie 65 304 086 plików i 320 719 minut, o łącznym rozmiarze 2 948 643,33 GB oraz kopie użytkowe² wykonane z 376 465 j.a., w liczbie 25 993 967 plików, 170 558,33 minut, o łącznym rozmiarze 271 280,67 GB.

² Z wyłączeniem kopii użytkowych wykonanych z kopii zabezpieczających.

2.5.3. Digitalizacja w roku sprawozdawczym

2.5.3.1. Digitalizacja zabezpieczająca w roku sprawozdawczym

Digitalizacja zabezpieczająca materiałów archiwalnych z zasobu archiwów państwowych w 2020 r. prowadzona była w pracowniach digitalizacji archiwów państwowych, na podstawie umów i porozumień (głównie z instytucjami kultury, w tym muzeami), a także w ramach usługi zewnętrznej oraz dedykowanych programów.

Digitalizowano przede wszystkim akta stanu cywilnego, a także akta miast i gmin, akta urzędów, akta sądowe, akta notariuszy, spuścizny, fotografie.

Łącznie w roku sprawozdawczym zdigitalizowano ponad 102 000 j.a. Zgromadzone przez archiwa państwowe zbiory cyfrowych kopii materiałów archiwalnych zwiększyły się o:

- ponad 3,6 mln kopii cyfrowych z materiałów statycznych o rozmiarze ponad 164 000 GB,
- prawie 165 000 minut kopii materiałów audiowizualnych o rozmiarze prawie 107 000 GB,
- prawie 822 000 kopii cyfrowych wykonanych z mikrofilmów o rozmiarze ponad 3 000 GB.

Tabela 9. Digitalizacja zabezpieczająca w 2020 r.

Digitalizacja	liczba j.a. poddanych digitalizacji	liczba wykonanych i/lub pozyskanych kopii cyfrowych					
		z materiałów statycznych		z materiałów audiowizualnych		z mikrofilmów	
		liczba plików	rozmiar kopii w GB	liczba minut	rozmiar kopii w GB	liczba plików	rozmiar kopii w GB
w pracowni digitalizacji archiwum	87 426	2 795 068	133 564,185	9 828	81,710	821 978	3 140,13
na podstawie umów i porozumień	7 227	451 796	12 498,16	0	0	0	0
w ramach usługi zewnętrznej oraz dedykowanych programów	7 758	437 464	18 256,42	155 154,43	106 822,465	0	0
RAZEM:	102 411	3 684 328	164 318,765	164 982,43	106 904,175	821 978	3 140,13

Na podstawie umów i porozumień digitalizację prowadziło 10 archiwów państwowych: w Kielcach, w Lublinie, w Łodzi, w Opolu, w Poznaniu, w Rzeszowie,

w Siedlcach, w Warszawie oraz we Wrocławiu. Natomiast w ramach usługi zewnętrznej oraz dedykowanych programów, wśród których wymienić należy przede wszystkim Program digitalizacji materiałów audiowizualnych stanowiący jedno z zadań *Strategii digitalizacji zasobu archiwów państwowych na lata 2018-2023*, 18 archiwów państwowych: w Białymstoku, w Bydgoszczy, w Gorzowie Wielkopolskim, w Kaliszu, w Katowicach, w Kielcach, w Lublinie, w Łodzi, w Płocku, w Radomiu, w Rzeszowie, w Szczecinie, w Toruniu, w Warszawie, w Zamościu, w Zielonej Górze oraz NAC i AN w Krakowie.

2.5.3.2. Pozyskiwanie kopii użytkowych w roku sprawozdawczym

Oprócz kopii zabezpieczających archiwa państwowe pozyskiwały także kopie użytkowe, z których większość stanowiły kopie wykonane w ramach współpracy z towarzystwami genealogicznymi. Łącznie w 2020 r. archiwa państwowe pozyskały 1 272 504 kopii cyfrowych o charakterze użytkowym z 10 548 j.a. W ten sposób zbiory kopii cyfrowych wzbogacało 10 archiwów państwowych: w Gdańsku, w Katowicach, w Kielcach, w Łodzi, w Opolu, w Rzeszowie, w Suwałkach, w Toruniu, w Warszawie oraz AGAD.

2.5.4. Mikrofilmy materiałów archiwalnych

Zbiory mikrofilmów według stanu na 31 grudnia 2020 r. obejmowały:

- 92 065 432 klatek mikrofilmów zabezpieczających,
- 3 542 574,57 m.b. mikrofilmów użytkowych,
- 17 410 450 klatek mikrofilmów spoza państwowego zasobu archiwalnego.

Działania w zakresie mikrofilmowania prowadzone były jedynie przez AP w Szczecinie, które w roku sprawozdawczym, w pracowni własnej, wykonało 87 178 klatek mikrofilmowych z 439 j.a.

2.5.5. Kopie poloników

W 2020 r. nadal prowadzone były prace nad uzupełnianiem państwowego zasobu archiwalnego poprzez kopiowanie w archiwach zagranicznych materiałów dotyczących Polski i Polaków.

Kontynuowano realizację wieloletniej umowy z 2007 r. pomiędzy NDAP a Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie w zakresie mikrofilmowania poloników. W ten sposób AGAD pozyskało kolejną partię mikrofilmów (52 770 klatek) z zespołu nr 770, Tymczasowy Wydział Samorządowy we Lwowie.

W ramach wieloletniej umowy o współpracy z 2013 r. pomiędzy AGAD a Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie,

Archiwum to pozyskało kopie cyfrowe (skany) poloników z zasobu archiwum lwowskiego w łącznej liczbie 120 010 skanów z materiałów archiwalnych pochodzących z 227 jednostek archiwalnych. Skany wykonano z akt sądów grodzkich z okresu I Rzeczypospolitej.

W ramach zawartych umów o odpłatne wykonanie skanów z zasobów archiwów ukraińskich AP w Przemyślu pozyskało łącznie 40 000 skanów dokumentów, wykonanych z 562 jednostek archiwalnych, w tym 32 000 z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie (akta metrykalne z zespołu: Konsystorz Metropolitalny Rzymskokatolicki we Lwowie – księgi metrykalne), 8 000 skanów z zasobu Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego we Lwowie (zespół: Związek Obrońców Lwowa z listopada 1918 r.).

Kontynuowało także projekt digitalizacji lubelskich ksiąg miejskich, realizowany z Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi w Mińsku. W 2020 r. z zasobu białoruskiego archiwum wykonano 20 244 skany z ksiąg radzieckich, wójtowsko-ławniczych i rachunkowych miasta Lublina z okresu XVI-XVII w. Stanowią one ważne uzupełnienie materiałów archiwalnych z okresu staropolskiego gromadzonych w AP w Lublinie. Pozyskane kopie zostały też udostępnione na stronie internetowej Lubelskiego Archiwum Cyfrowego (<http://lac.lublin.pl/polonica/skany/nhabminsk/>).

Niewielkie ilości skanów (10 665 z 9 jednostek archiwalnych), jednak ważnych tematycznie pozyskało też AP w Łodzi. Kopie te pochodzą z Narodowego Archiwum Kanady i zostały wykonane z materiałów dotyczących życia i działalności Tadeusza Romera, polskiego dyplomaty, ministra spraw zagranicznych w rządzie Stanisława Mikołajczyka, od 1945 r. przebywającego na emigracji w Wielkiej Brytanii, a następnie w Kanadzie, w latach 1963-1978 prezesa Polskiego Instytutu Naukowego w Montrealu.

2.6. Wykorzystanie zasobu archiwalnego

2.6.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie wykorzystania zasobu archiwalnego

Sprawując nadzór oraz koordynując korzystanie z zasobu archiwalnego archiwów państwowych Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych przede wszystkim ustalał rekomendacje i zasady dotyczące funkcjonowania czytelnicy i pracowni w archiwach państwowych w warunkach pandemii, a także ich pracy w zaostrzonym reżimie sanitarnym. Równocześnie wykonywał zadania organu odwoławczego i skargowego w sprawach udostępniania materiałów archiwalnych oraz urzędowego potwierdzania treści tych materiałów, a także zajmował stanowisko wobec propozycji zmian w przepisach, które dotyczą korzystania z zasobu archiwalnego, zgłaszanych przez organizacje pozarządowe oraz formułował wyjaśnienia treści przepisów prawa dotyczących korzystania z zasobu archiwalnego – zarówno na potrzeby zewnętrznych zainteresowanych, jak i podległych jednostek organizacyjnych.

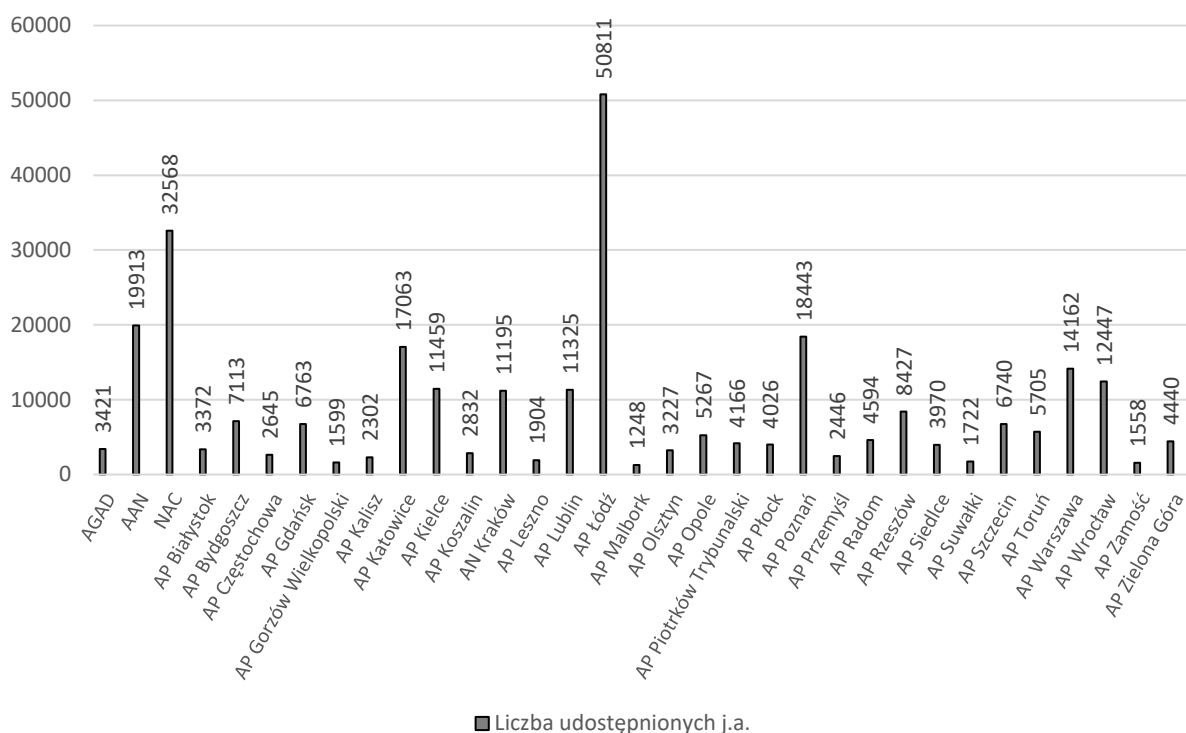
2.6.2. Użytkownicy zasobu archiwów państwowych oraz cele korzystania z materiałów archiwalnych

2.6.2.1. Udostępnianie materiałów archiwalnych w czytelnich i pracowniach

W 2020 r. czytelnie i pracownie archiwów państwowych odwiedziło 11 618 użytkowników, składając w nich 27 481 wizyt i korzystając z 288 873 jednostek archiwalnych. Było to 14 674 użytkowników mniej niż w roku poprzedzającym (spadek o 56%) oraz 44 118 odwiedzin mniej (-62%), a także 439 613 mniej j.a. (-60%).

Najwięcej użytkowników odwiedziło AP w Warszawie (1 051), AP w Szczecinie (991) oraz AN w Krakowie (804). Najwięcej wizyt użytkownicy złożyli w AP w Warszawie (2 355), AAN (2 152) oraz w AN w Krakowie (2 092). Najwięcej jednostek archiwalnych udostępniło AP w Łodzi (50 811) oraz NAC (32 568). Poza nimi szczególnie dużo materiałów archiwalnych udostępniło AAN (19 913) oraz archiwa państwowe w Poznaniu (18 443) i w Katowicach (17 063).

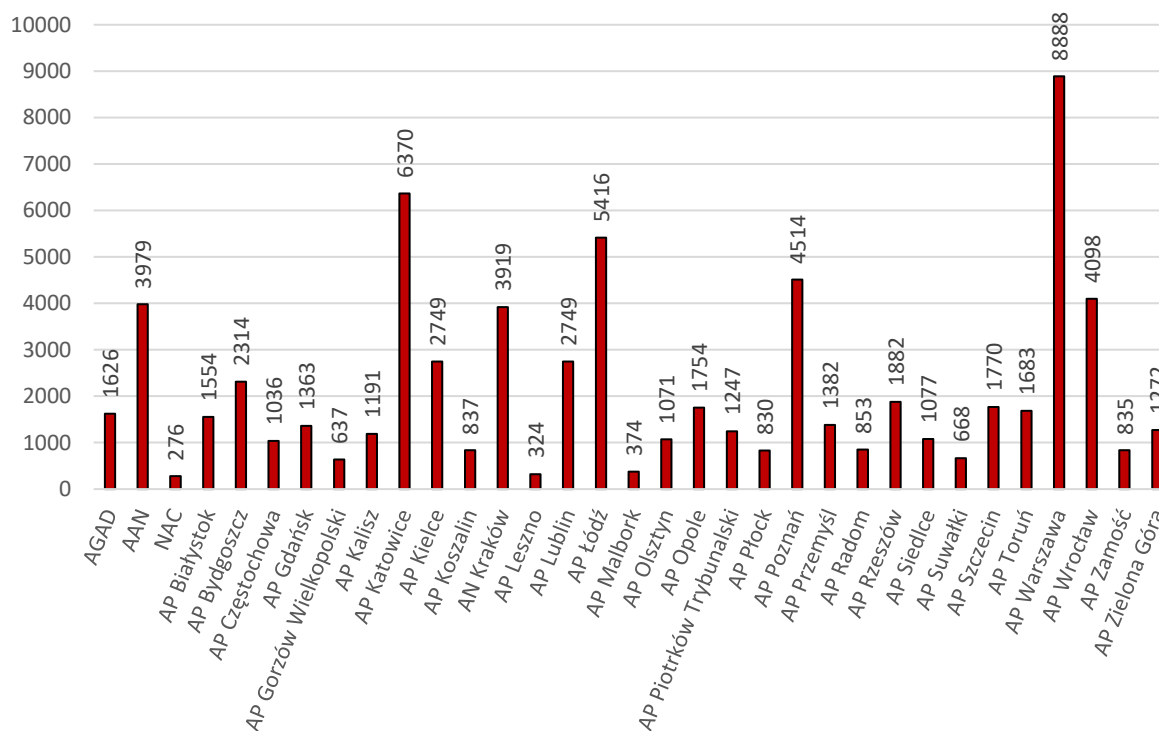
Wykres 13. Udostępnianie j.a. w roku sprawozdawczym

2.6.2.2. Kwerendy wykonywane przez archiwa państwowe

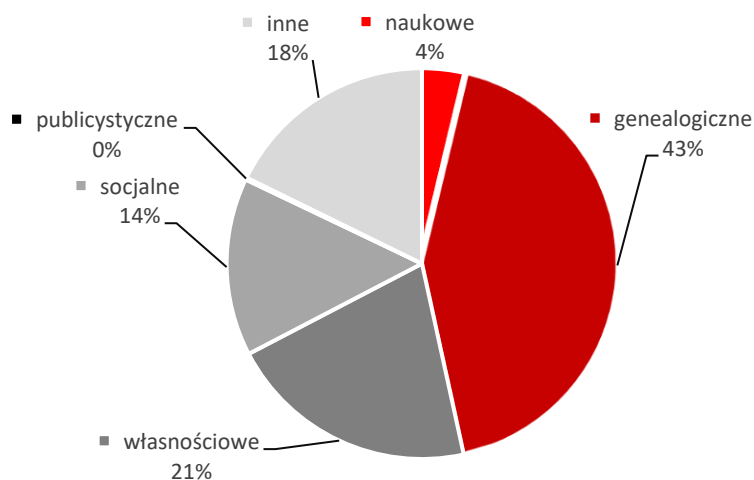
Archiwa państwowe w 2020 r. zrealizowały 70 538 kwerend, czyli przeprowadziły na zlecenie osób zainteresowanych poszukiwania wskazanych dokumentów lub informacji. W porównaniu z rokiem poprzedzającym stanowi to nieznaczny wzrost – rzędu 1%. Zleceniodawcami 50 780 kwerend były osoby prywatne, a 19 758 – instytucje.

Wykres 14. Liczba kwerend przeprowadzonych w poszczególnych archiwach państwowych

W stosunku do roku poprzedniego liczba kwerend do celów naukowych wzrosła o 29% (2 628) oraz do celów genealogicznych o 15% (30 221). Zmniejszeniu o 11% uległa liczba kwerend do celów własnościowych (14 662) i społecznych (10 387), a o 5% – kwerendy ujęte w kategorii „inne” (12 640, w tym 123 w nowo wyodrębnionej kategorii „publicystyczne”).

Wykres 15 . Struktura tematyczna kwerend w 2020 r.

2.6.2.3. Udostępnianie cyfrowych kopii materiałów archiwalnych w Internecie

Zwiększyła się liczba cyfrowych kopii materiałów archiwalnych dostępnych w serwisie szukajwarchiwach.gov.pl. Według stanu na koniec roku sprawozdawczego skanów i fotografii cyfrowych było 44 608 644. Odpowiada to liczbie 553 120 zdigitalizowanych jednostek archiwalnych. Liczba unikalnych użytkowników wyniosła 786 756, a liczba odsłon 16 495 090.

Ponadto cyfrowe kopie materiałów archiwalnych z zasobu archiwów państwowych, w liczbie 16 446 233, prezentowane są w innych jeszcze serwisach internetowych, m.in. na własnych stronach internetowych, a także w ramach projektów współrealizowanych z innymi podmiotami – zwłaszcza w portalach regionalnych bibliotek cyfrowych oraz stowarzyszeń genealogów. Wyróżnia się pod tym względem wspólny projekt archiwów w Bydgoszczy i w Toruniu „Źródła genealogiczne mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”. W portalu genealogiawarchiwach.pl zamieszczono blisko 3,5 mln skanów akt metrykalnych i ewidencji ludności.

2.6.2.4. Udostępnienie ewidencji zasobu archiwalnego on-line w serwisie szukajwarchiwach.gov.pl

Łączna liczba opisów materiałów archiwalnych na poziomie jednostki archiwalnej, które prezentowane były w serwisie szukajwarchiwach.gov.pl na koniec roku sprawozdawczego wyniosła 13 800 012.

2.7. Działalność popularyzacyjna, edukacyjna i informacyjna

2.7.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów

Państwowych w zakresie działalności popularyzacyjnej, edukacyjnej i informacyjnej

Działania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach nadzoru i koordynacji działalności popularyzacyjnej, edukacyjnej i informacyjnej w sieci archiwów państwowych obejmowały przede wszystkim zainicjowanie ogólnopolskiej akcji gromadzenia źródeł z okresu pandemii w ramach projektu: „Archiwum Pandemii A.D. 2020. Społeczna kolekcja dokumentów pandemii wywołanej koronawirusem (SARS-CoV-2)”. W ramach akcji przeprowadzono konkurs pod hasłem: „Zapiski z czasów pandemii”.

Kontynuowano także ogólnopolski projekt pn. „Archiwa Rodzinne Niepodległej”, który uzyskał dofinansowanie w ramach naboru w schemacie 1A programu „Niepodległa”, w tym przeprowadzono warsztaty oraz zorganizowano tematyczne wystawy dokumentów archiwalnych w sieci archiwów państwowych, m.in. ogólnopolską wystawę pt. „Archiwa Rodzinne Niepodległej. Zbiorowy portret rodziny II Rzeczypospolitej” oraz wydano towarzyszący jej katalog. Przeprowadzono również konkurs pod hasłem: „Historie z rodzinnych archiwów”, a także zorganizowano konferencję podsumowującą projekt „Archiwa Rodzinne Niepodległej”.

Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych udzielił wsparcia projektom edukacyjnym i wystawienniczym archiwów państwowych, poprzez dofinansowanie 14 projektów popularyzujących wiedzę o materiałach archiwalnych i archiwach realizowanych w 12 archiwach państwowych na łączną kwotę 551 400 zł.

Koordynowano i wspierano medialne wydarzenia w sieci archiwów państwowych, w tym m.in.:

- obchody 100. rocznicy wojny polsko-bolszewickiej i bitwy warszawskiej oraz organizację wybranych wydarzeń wpisujących się w te obchody, w tym współorganizowano z Muzeum Łazienki Królewskie wystawę archiwalną pt. „Bitwa warszawska gwarantem pokoju w Europie” oraz uroczystości otwarcia ekspozycji w dniu 31 lipca 2020 r. z udziałem przedstawicieli placówek dyplomatycznych Gruzji, Francji, Łotwy i Ukrainy;
- projekt dla uczczenia 40. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” pn. „Nie zapomnijcie tamtych dni”, w ramach którego w dniach 16-17 września 2020 r. została zorganizowana konferencja naukowa we współpracy archiwów państwowych w Białymstoku, Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie oraz wystawa dokumentów źródłowych do wymienionego zagadnienia, a także publikacji ukazującej materiały archiwalne do tego tematu;
- uroczystości otwarcia nowej siedziby AN w Krakowie w dniu 30 września 2020 r. połączonej z roboczą wizytą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dniu 1 października 2020 r.

Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych obejmował swoim patronatem wydarzenia związane z działalnością archiwów oraz narodowym zasobem archiwalnym.

2.7.2. Ważniejsze projekty popularyzatorskie realizowane przez archiwa państwowe

W 2020 r. archiwa państwowe w całej Polsce włączyły się aktywnie w realizację dwóch głównych projektów o charakterze ogólnopolskim:

- *Archiwum Pandemii A. D. 2020* – ogólnopolski projekt zainaugurowany przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w dniu 28 kwietnia 2020 r., mający na celu zgromadzenie w sieci archiwów państwowych dokumentacji powstałej zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej (zapiski, notatki, pamiętniki, dzienniki, ulotki, zdjęcia, memy, blogi, vlogi, nagrania audio i wideo, inne formy medialne i materiały publikowane na stronach internetowych), stanowiącej cenne źródła dokumentujące zjawisko epidemii w Polsce, w najbliższym otoczeniu, w życiu codziennym, społecznym, kulturalnym i zawodowym. Do końca 2020 r. prawie 200 darczyńców – zarówno osób prywatnych, jak i firm oraz instytucji z całej Polski przekazało wytworzone przez siebie świadectwa czasów pandemii. Wśród nich znalazło się ponad 5 000 zdjęć, filmów, rysunków, zapisków, plakatów, ulotek, ogłoszeń i innych dokumentów ukazujących życie społeczne i zmiany, jakie zaszły w funkcjonowaniu społeczeństwa. Znaczny odzew społeczny wzbudził też ogłoszony w lipcu 2020 r. konkurs pod hasłem „Zapiski z czasów pandemii”. Stał się on dodatkowo okazją do popularyzacji działalności archiwów państwowych jako instytucji pamięci i zaufania publicznego, które zabezpieczają dla przyszłych pokoleń unikalne źródła tworzone współcześnie.
- *Archiwa Rodzinne Niepodległej 2.0* – projekt zainaugurowany w 2019 i kontynuowany w 2020 r., mający na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na unikalną wartość rodzinnych pamiątek i aktywne zaangażowanie w świętowanie 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia jesienią 2020 r. odbyła się kolejna edycja warsztatów „Zostań Rodzinnym Archiwistą”, zaś 3 listopada 2020 r. przed Pałacem Staszica w Warszawie zaprezentowano ogólnopolską wystawę „Archiwa Rodzinne Niepodległej. Zbiorowy portret rodzin II Rzeczypospolitej”, na którą złożyły się niepowtarzalne rodzinne archiwalia zebrane przez archiwa państwowe w całej Polsce. Projektowi towarzyszyły również wystawy lokalne, organizowane na terenie całego kraju. Dodatkowo zorganizowano konkurs „Historie z rodzinnych archiwów”, którego uczestnicy mogli podzielić się swoją wiedzą o losach przodków. Podsumowaniem wyników projektu był film promocyjny udostępniony w mediach społecznościowych na stronach internetowych NDAP i sieci archiwów państwowych w całej Polsce. Przekazywane do

zasobów archiwów kolekcje rodzinne były prezentowane on-line na stronie programu: archiwarodzinne.gov.pl.

Ponadto aktywność sieci archiwalnej koncentrowała się wokół wydarzeń rocznicowych, takich jak:

- 100. rocznicy bitwy warszawskiej i wojny polsko-bolszewickiej – szereg wydarzeń popularyzatorskich, w tym wystawy dokumentów archiwalnych przygotowały m. in. AAN, NAC, AP w Lublinie.
- 40. rocznica powstania NSZZ „Solidarność” – głównym wydarzeniem była konferencja naukowa w Szczecinie oraz towarzyszące jej wystawa i publikacja będące wynikiem współpracy AP w Białymstoku, Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie przy wsparciu pozostałych archiwów państwowych w Polsce. Wystawy poświęcone dziejom NSZZ „Solidarność” w poszczególnych regionach Polski oraz działaczom związkowym przygotowały też archiwa państwowe w Częstochowie, Kaliszu, Kielcach, Lesznie, Malborku, Suwałkach.
- 100. rocznica urodzin Jana Pawła II – głównym wydarzeniem była wystawa opracowana przez AN w Krakowie przy wsparciu pozostałych archiwów państwowych, które udostępniły materiały źródłowe. Ekspozycja pt. „W drodze. Karol Wojtyła/Jan Paweł II (1920-2005)” prezentowana była podczas uroczystego otwarcia nowej siedziby AN w Krakowie w dniu 30 września, a następnie została przeniesiona do przestrzeni miejskiej na krakowskie Planty.
- 700. rocznica koronacji Władysława Łokietka na króla Polski – projekt koordynowany przez AGAD przy wsparciu AP w Bydgoszczy, AP we Wrocławiu i AN w Krakowie. Jego efektem była wirtualna wystawa pt. „Restaurator Regni Poloniae. Król Władysław Łokietek (1260–1333)”, złożona z dokumentów pergaminowych i pieczęci z XIII i XIV wieku (m.in. bulle papieskie, przywileje książęce i królewskie, dokumenty krzyżackie oraz dokumenty duchowieństwa polskiego). Ekspozycji towarzyszył katalog pt. „Władysław Łokietek – odnowiciel Królestwa Polskiego”, w którym prezentowano dokumenty pergaminowe oraz unikatowe pieczęcie władców polskich i obcych.

Szereg wydarzeń o charakterze popularyzatorskim i edukacyjnym (wystaw, warsztatów, prezentacji i pokazów dokumentów archiwalnych, konkursów dla publiczności) przygotowano z okazji Międzynarodowego Tygodnia Archiwów w dniach 9-14 czerwca 2020 r. oraz Dnia Archiwisty obchodzonego 30 września. Ponadto w 2020 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych ustanowił 6 grudnia Dniem Darczyńcy dla uhonorowania wielu osób, które od lat dzielą się z archiwami państwowymi pamiątkami historii gromadzonymi w rodzinnych archiwach. Dzień ten ma być w kolejnych latach okazją do organizowania spotkań z darczyńcami, konferencji, seminariów i innych wydarzeń o charakterze promocyjnym.

Oprócz wyżej wymienionych wydarzeń podejmowane przez archiwa państwowe działania w zakresie edukacji oraz popularyzacji materiałów archiwalnych i archiwów w 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, obejmowały przede wszystkim:

- prezentowanie wystaw okolicznościowych i tematycznych (zarówno tradycyjnych, jak również wirtualnych), organizowanych przez archiwa państwowe samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami;
- realizację projektów o charakterze popularyzatorskim i edukacyjnym, np.:
 - „Hej kto Polak na bagnety!” – projekt AAN, mający na celu upamiętnienie 100. rocznicy bitwy warszawskiej w wojnie polsko-bolszewickiej. W ramach przedsięwzięcia uruchomiono portal tematyczny: 1920.gov.pl zawierający wybrane dokumenty z okresu wojny i bitwy warszawskiej 1920. W portalu zamieszczono również kalendarium wydarzeń, wystawę plakatów, artykuły i krótkie filmy z wypowiedziami wybitnych znawców tematu.
 - „Granice potęgi ducha i wiary. Polska 1920-2020” – projekt realizowany przez AP w Opolu, we współpracy z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Naukowym „Fides et Ratio” w Krakowie oraz Uniwersytetem Opolskim. Wydarzenie wpisujące się w obchody setnych rocznic: zwycięstwa nad bolszewikami oraz urodzin św. Jana Pawła II, mające na celu przypomnienie hetmana Stanisława Żółkiewskiego ze względu na uchwałę Sejmu RP, ustanawiającą rok 2020 rokiem dowódcy zwycięskiej bitwy pod Kłuszynem. Złożyła się na nie konferencja naukowa oraz wystawa i towarzysząca jej publikacja.
 - „Źródła do dziejów miast Wielkopolski przedrozbiorowej – Europa Narodów” – projekt edukacyjny AP w Poznaniu mający na celu upowszechnianie wiedzy o zasobach archiwalnych i źródłach do dziejów Wielkopolski w Europie oraz Europejczyków w Wielkopolsce, realizowany we współpracy z wieloma instytucjami z terenu województwa wielkopolskiego.
 - „Walka zbrojna-walka propagandowa. Oblicza wojny polsko-bolszewickiej 1919-1921” – projekt AP w Lublinie, obejmujący przygotowanie wystawy, albumu oraz zeszytu edukacyjnego. Na ekspozycji pt. „Lubelszczyzna w czasie wojny polsko-bolszewickiej 1919-1921 – w materiałach Archiwum Państwowego w Lublinie”, przygotowanej w formie tradycyjnej i wirtualnej zaprezentowano materiały archiwalne dotyczące udziału mieszkańców Lubelszczyzny w wojnie polsko-bolszewickiej.
 - „1920-2020. Archiwum ożywione” – projekt NAC dla upamiętnienia bitwy warszawskiej 1920 r., w ramach którego powstał mural na schodach zejściowych przy Moście Średnicowym na nadwiślańskim Bulwarze

Bohdana Grzymały-Siedleckiego. Do artystycznego dzieła wykorzystano materiały archiwalne, fotografie i nagrania z zasobu NAC.

- „Jubileusz 75-lecia pierwszego polskiego Archiwum na Dolnym Śląsku” – projekt zrealizowany przez AP we Wrocławiu oraz „70 lat Archiwum Państwowego w Zamościu” – przedsięwzięcie jubileuszowe AP w Zamościu.
- prowadzenie lekcji archiwalnych i historyczno-archiwalnych dla dzieci i młodzieży dotyczących m.in. historii regionalnej, genealogii, projektu Archiwa Rodzinne Niepodległej, a także zapoznających z działalnością archiwum i pracą archiwisty;
- przyjmowanie wycieczek, których uczestnicy mogli m.in. zapoznać się z archiwum i jego zasobem, poznać zasady korzystania z materiałów archiwalnych, zwiedzić magazyny archiwalne, zobaczyć najciekawsze dokumenty, zapoznać się z pracą specjalistycznych pracowni funkcjonujących w archiwum;
- uczestnictwo w cyklicznych imprezach kulturalnych i edukacyjnych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym, festiwalach nauki (m.in. w Nocy Muzeów i Nocy Kultury, Europejskich Dniach Dziedzictwa, Międzynarodowym Dniu Archiwów, Dniu Archiwisty, Dniu Darczyńcy ustanowionym przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na 6 grudnia);
- prowadzenie tematycznych stron internetowych i portali edukacyjnych, w tym nowoutworzonych w 2020 r.:
 - „Życie rodziny szlacheckiej w dokumentach” – portal przygotowany przez AGAD w ramach realizacji projektu *Archiwa Rodzinne Niepodległej*,
 - „1320-2020 WŁADYSŁAW ŁOKIETEK – odnowiciel Królestwa Polskiego” – strona tematyczna opracowana przez AGAD w ramach szerszego projektu edukacyjnego związanego z obchodzonym jubileuszem 700-lecia koronacji króla Władysława Łokietka,
 - „Portal 1920” – przygotowany przez AAN z okazji 100. rocznicy wojny polsko-bolszewickiej i bitwy warszawskiej,
 - „Europa Narodów” – strona tematyczna opracowana przez AP w Poznaniu w ramach projektu edukacyjnego „Źródła do dziejów miast Wielkopolski przedrozbiorowej – Europa Narodów”,
 - „Zamojska historia” – portal uruchomiony przez AP w Zamościu, prezentujący wybrane materiały źródłowe z zasobu tego archiwum;

- udział w audycjach radiowych i telewizyjnych, produkcjach filmowych dotyczących wydarzeń historycznych, zasobu archiwów państwowych, wystaw i innych organizowanych przez archiwa wydarzeń;
- organizowanie uroczystości związanych z przejmowaniem do zasobu cennych materiałów archiwalnych niejednokrotnie łączonych z konferencjami prasowymi.

Łącznie w 2020 r. archiwa państwowe zorganizowały lub współorganizowały ponad 150 wystaw tradycyjnych. Zdecydowanie wzrosła w porównaniu do lat ubiegłych (ponad dwukrotnie) liczba organizowanych wystaw i prezentacji wirtualnych. Tendencja ta była wyrazem szybkiego dostosowania się sieci archiwów państwowych do nowej sytuacji wynikłej z konieczności ograniczenia bezpośrednich wizyt oraz spotkań z udziałem publiczności. Ogółem archiwa przygotowały ponad 750 ekspozycji wirtualnych. Do sieci internetowych przenoszono także cieszące się znacznym zainteresowaniem nauczycieli w całej Polsce lekcje archiwalne dla dzieci i młodzieży. Łącznie w formule stacjonarnej i on-line zorganizowano ponad 280 lekcji z udziałem ponad 3 500 uczestników. Archiwa przyjęły też kilkadziesiąt wycieczek z udziałem gości z całego kraju (ogółem zorganizowano wizyty dla ponad 1 200 osób). Część działań realizowana była we współpracy z instytucjami nauki i kultury, stowarzyszeniami, mediami.

Dużą rolę w działalności popularyzatorskiej odgrywała prezentacja aktywności archiwów i ich pracowników w środkach masowego przekazu, w szczególności w lokalnej telewizji, radiu i prasie oraz portalach internetowych.

2.8. Gremia opiniodawczo-doradcze

2.8.1. Organy opiniodawcze i doradcze, komisje i zespoły międzyarchiwalne działające przy Naczelnym Dyrektorsze Archiwów Państwowych

W roku sprawozdawczym przy Naczelnym Dyrektorsze Archiwów Państwowych działały następujące grona:

- **Rada Archiwalna** – organ doradczy i opiniodawczy przy Naczelnym Dyrektorsze Archiwów Państwowych w sprawach należących do zakresu jego działania, któremu przewodniczy prof. dr hab. Krzysztof Mikulski (Dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego). Inauguracyjne posiedzenie Rady Archiwalnej poświęcone zostało wstępnemu ustaleniu zakresu jej prac w obecnej kadencji. Do priorytetowych zadań zaliczone zostały prace nad nowym prawem archiwalnym, jako podstawą właściwej polityki archiwalnej w Polsce, strategią działalności archiwów państwowych na lata 2021-2030, jako narzędziem sprawnego zarządzania państwową siecią archiwalną oraz poprawą infrastruktury archiwów państwowych. Do kluczowych obszarów prac zaliczono również zagadnienia związane

z działalnością naukową w archiwach państwowych, a także realizacją współpracy z polskimi instytucjami za granicami Polski oraz współdziałaniem szerokiego grona środowisk twórców narodowego zasobu archiwalnego.

- **Centralna Komisja Metodyczna** – przewodniczącym Komisji powołanej na lata 2019-2021 był Michał Knitter (AP w Szczecinie). Komisja odbyła w 2020 r. pięć posiedzeń (11-12 lutego – w trybie stacjonarnym oraz zdalnym w dniach: 24-25 czerwca, 2 i 6 października, 28 października, 5, 10 i 13 listopada i 14, 15 i 18 grudnia), prowadziła też prace na internetowym forum dyskusyjnym. Wyniki działań CKM wyrażane były w uchwałach, których przyjęto dziewięć. Dotyczyły one przyjęcia planu pracy oraz rekomendacji w zakresie: zasad postępowania z materiałami samorządowymi i aktami stanu cywilnego, zasad porządkowania i inwentaryzacji źródeł muzycznych, sporządzania opisów w systemach EZD, badań ankietowych użytkowników systemu ZoSIA, aktualizacji przepisów metodycznych Naczelnego Dyrektora, prac nad standaryzacją opisu materiałów archiwalnych oraz założeń do projektu modernizacji ZoSIA.
- **Centralna Komisja Archiwalnej Oceny Dokumentacji** – przewodniczącą Komisji w kadencji 2020-2022 jest Katarzyna Jaskółka-Leśniak z AN w Krakowie. W roku sprawozdawczym Centralna Komisja Archiwalnej Oceny Dokumentacji obradowała łącznie na pięciu posiedzeniach, cztery z nich odbyły się w formie zdalnej, w trakcie których zajmowano się m.in.: problemem wartościowania dokumentacji programów i projektów finansowanych z Funduszy Europejskich, omówieniem projektu zarządzenia Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w sprawie zasad postępowania z materiałami jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych „funkcjonujących od 1990 r.” w archiwach państwowych oraz opracowaniem programu działania dla nowej kadencji 2020-2022. W 2020 r. Komisja łącznie podjęła 7 uchwał.
- **Komitet Sterujący do spraw strategii archiwów państwowych** – komitetowi przewodniczy Pani Joanna Chojecka Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. W 2020 r. Komitet zebrał się na dwóch posiedzeniach – 25 czerwca oraz 16 grudnia. Podczas pierwszego posiedzenia przedstawione zostały m.in. główne cele nowej strategii przewidzianej na lata 2021-2030, harmonogram prac nad dokumentem, omówiono także koncepcję budowy planu strategicznego oraz dokonano podsumowania funkcjonowania Strategii archiwów państwowych na lata 2010-2020. Drugie posiedzenie poświęcone było zaprezentowaniu wyników diagnozy komunikacji w NDAP i archiwach państwowych oraz rekomendacji dotyczących poprawy jakości oraz skuteczności komunikacji w sieci, a także przedstawieniu informacji o aktualnym stanie prac nad strategią działalności archiwów państwowych na lata 2021-2030.

- **Grupa robocza do spraw archiwów kościelnych** – w skład Grupy, której przewodniczył ks. dr hab. Mieczysław Różański wchodził przedstawiciel NDAP, archiwów państwowych i kościelnych. W 2020 r. opiniowany był projekt poradnika dla archiwów kościelnych, przygotowany wcześniej przez tę Grupę. Opinie zostały omówione na posiedzeniu w dniu 1 października, po którym Grupa przedstawiła Naczelnemu Dyrektorowi ostateczną wersję dokumentu pt. „Postępowanie z materiałami archiwalnymi w archiwach kościelnych. Katalog dobrych praktyk”.

2.8.2. Gremia opiniodawczo-doradcze działające w archiwach

W roku 2020 w archiwach państwowych funkcjonowały organy opiniodawczo-doradcze. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy **Rady naukowo-programowe** – (3 posiedzenia; AGAD, AP w Kielcach oraz AP w Opolu); **Kolegia archiwów państwowych** (łącznie 66 posiedzeń w 20 archiwach państwowych, najwięcej posiedzeń odbyło się w AP w Opolu (12), AP w Częstochowie (10) i AP w Kaliszu (7)); **Komisje metodyczne** (łącznie 20 posiedzeń komisji w 16 archiwach państwowych, najwięcej posiedzeń odbyło się w AP w Częstochowie (4) oraz w AP w Lesznie (2)); **Komisje archiwalnej oceny dokumentacji** (łącznie 46 posiedzeń, 20 Komisji).

2.9. Działalność naukowa

2.9.1. Udział w konferencjach, sympozjach, odczytach, panelach dyskusyjnych i zebraniach naukowych

Pracownicy archiwów państwowych uczestniczyli w 98 konferencjach naukowych i popularno-naukowych, sympozjach, spotkaniach, odczytach, wykładach otwartych, panelach dyskusyjnych. Wydarzenia te miały zarówno charakter krajowy jak też międzynarodowy. Specyfiką roku 2020 było, że wiele z tych wydarzeń miało charakter albo wyłącznie zdalny (konferencje on-line organizowane przy pomocy platform internetowych), albo hybrydowy (część uczestników mogła brać udział na miejscu, a część za pomocą platform internetowych, niektóre wydarzenia były dodatkowo streamowane on-line zwiększając grono słuchaczy). Część konferencji i innych wydarzeń naukowych organizowały lub współorganizowały archiwa państwowe i NDAP.

W trakcie wymienionych wydarzeń pracownicy archiwów państwowych wygłosili 110 referatów dotyczących zagadnień z zakresu historii Polski i powszechnej, historii regionalnej, archiwistyki, dziejów archiwów państwowych i ich zasobu, popularyzacji zasobu archiwalnego czy badań genealogicznych.

Wśród najciekawszych wydarzeń naukowych roku 2020 znajdują się:

- konferencja „Władztwo Władysława Łokietka. 700-lecie koronacji królewskiej” (Warszawa, 17-19.01.2020 r.),

- konferencja „Nie zapomnijcie tamtych dni. 40. rocznica powstania NSZZ Solidarność” (Szczecin, 17.09.2020 r.),
- konferencja z cyklu *Warszawska Jesień Archiwalna* pod tytułem „Zabezpieczanie i ochrona zbiorów archiwalnych. Współczesne wyzwania” (Warszawa i on-line, 7.10.2020 r.),
- konferencja „Toruńskie Zbiory Pieczęci” (on-line, 18.11.2020 r.),
- konferencja „Reforma administracji PRL w latach 1972-1975. Aspekty ustrojowe, kancelaryjne i archiwalne” (on-line, 18.09.2020 r.),
- konferencja „Granice potęgi ducha i wiary. Polska 1920-2020” (on-line, 27-28.10.2020 r.),
- VIII Konferencja *Belliculum Diplomaticum Thorunense* pod tytułem „Dokumentacja i materiały archiwalne instytucji wymiaru sprawiedliwości - problemy, wyzwania, perspektywy” (on-line, 22-23.10.2020 r.),
- konferencja „II Środkowoeuropejskie spotkania genealogiczne” (on-line, 27.06-11.07.2020 r.),
- interdyscyplinarne seminarium naukowe „Okrucy zarazy – wiejskie społeczności i ich instytucje” (Warszawa i on-line, 5.10.2020 r.),
- panel dyskusyjny „Warszawa na przełomie XIX i XX w.” (Warszawa, 22.01.2020 r.),
- konferencja „Engaging with Web Archives: Opportunities, Challenges and Potentialities” (on-line, 21-22.09.2020 r.),
- konferencja „Archival and source studies-trends and challenges” (on-line, 24-25.09.2020 r.).

Rok 2020 nie sprzyjał organizacji zebrań naukowych w archiwach państwowych. Mimo trudności organizacyjnych w ośmiu archiwach państwowych udało się zorganizować łącznie 12 zebrań na których wygłoszono po jednym referacie. Najwięcej spotkań odbyło się w AP w Szczecinie (4) oraz AP w Koszalinie (2). Natomiast w NAC oraz archiwach państwowych w Kaliszu, Katowicach, Olsztynie, Płocku i Zielonej Górze odbyło się po jednym spotkaniu. Wśród omawianych tematów znalazły się zagadnienia związane z metodyką archiwalną, systemem bibliotecznym, zasobem poszczególnych archiwów, edycjami źródłowymi oraz historią Polski i powszechną.

2.9.2. Projekty naukowo-badawcze

Archiwa państwowe brały udział, także we współpracy z innymi instytucjami krajowymi oraz zagranicznymi, w realizacji różnych programów i projektów badawczych. W 2020 r. pracownicy archiwów państwowych uczestniczyli m.in. w:

- projekcie realizowanym przez Polskie Towarzystwo Historyczne ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki pod tytułem „Epoka jagiellońska i jej dziedzictwo w I Rzeczypospolitej”. W ramach projektu pracownik AGAD znajdował się w zespole przygotowującym katalog ksiąg miejskich na ziemiach koronnych Rzeczypospolitej w dobie jagiellońskiej do 1600 r. w archiwach krajowych i zagranicznych.
- projekcie „Archiwum Historii Audiowizualnej Warmii i Mazur” realizowanym przez Fundację Mazury Media we współpracy z AP w Olsztynie. Projekt realizowany jest w ramach programu Dialog Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obecne Ministerstwo Edukacji i Nauki).
- organizacji cyklu konferencji związanych z obchodami 800-lecia Uniwersytetu w Padwie organizowanych przez Uniwersytet Opolski we współpracy z AP w Opolu w ramach programu Doskonała Nauka Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obecne Ministerstwo Edukacji i Nauki).
- projekcie „Dokumentacja archiwalna dotycząca obecności i działalności Polaków na terenie Padwy w zasobach Archiwum Veneranda Arca w Padwie (XV-XX wiek)” realizowanym przez Uniwersytet Opolski, AP w Opolu, NDAP oraz Instytut „Polonika” w ramach środków z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.
- projekcie „Archiwum kobiet: kontynuacja” realizowanym przez Instytut Badań Literackich PAN we współpracy z AP w Poznaniu w ramach środków z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.
- projekcie „Klosterbuch von Pommern/Księga klasztorów na Pomorzu” realizowanym przez Uniwersytet w Greifswaldzie, Uniwersytet w Kilonii, Komisję Historyczną dla Pomorza, Landesarchiv Greifswald, AP w Szczecinie oraz Uniwersytet Szczeciński ze środków finansowych Deutsche Forschungsgemeinschaft oraz uniwersytetów w Greifswaldzie i Kilonii, a także środków własnych AP w Szczecinie.
- projekcie upamiętniającym polskich jeńców wojennych z okresu II wojny światowej, zmarłych na Dolnym Śląsku realizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu, AP we Wrocławiu i Wojewodę Dolnośląskiego.
- AP w Łodzi kontynuowało współpracę z Uniwersytetem Łódzkim przy przygotowywaniu „Leksykonu getta łódzkiego”. Projekt ten realizowany jest ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.
- AP w Katowicach uczestniczyło w projekcie dotyczącym przygotowania niemieckojęzycznego wydania publikacji *Między wschodem i zachodem. Ezechiel Zivier (1868-1925). Historyk i archiwista*. Projekt grantowy realizowany jest przez Uniwersytet Śląski w Katowicach ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki – Moduł Uniwersalia 2.1.

Oprócz wyżej wymienionych projektów w roku sprawozdawczym pracownik AGAD przeprowadził kwerendę dotyczącą rejestracji poloników w Austriackim Archiwum Państwowym i przygotował materiały do edycji źródłowej.

AP w Poznaniu i AP w Kaliszu we współpracy z Muzeum Ziemi Pyzdrskiej w Pyzdrach, Muzeum Okręgowym w Lesznie, Muzeum Miasta Turku, Stowarzyszeniem Czas A.r.t. we Wschowie, Muzeum Regionalnym w Gostyniu, Muzeum-Zamek Opalińskich w Sierakowie, Miejską Biblioteką Publiczną w Koninie, Gminą Kawęczyn oraz Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Grodzisku Wielkopolskim przygotowują projekt „Źródła do dziejów miast Wielkopolski przedrozbiorowej – Europa Narodów”. W ramach projektu w 2020 r. odbyły się: konferencja on-line, warsztaty archiwalne oraz wystawy „Kolończycy. Nadrenia w Wielkopolsce”, „Wyspiarze. Ludność angielska i szkocka w Wielkopolsce”. Ukazała się również płyta DVD pt. „Źródła do dziejów miast Wielkopolski przedrozbiorowej”, zawierającą cyfrowe kopie opisów miast wielkopolskich z XVI-XVIII w.

Pracownicy AP w Rzeszowie w ramach projektu własnego „Fabryka wagonów w Sanoku” przygotowali album „Sanocka Fabryka Wagonów”. Natomiast pracownicy AP w Suwałkach przygotowywali biogramy do Suwalskiego Słownika Biograficznego – publikacja ta ma ukazać się w 2021 r.

Pracownicy AP w Katowicach we współpracy z lokalnymi samorządami oraz muzeami kontynuowali prace na przygotowaniu monografii miast Andrychowa, Chorzowa i Zatora. Dodatkowo pracownik AP w Katowicach współpracuje z katowickim oddziałem Instytutu Pamięi Narodowej w przygotowywaniu Atlasu Powstań Śląskich.

2.9.3. Współpraca z instytucjami naukowymi w zakresie organizacji praktyk i staży dla studentów

W roku sprawozdawczym archiwa państwowe kontynuowały współpracę z instytucjami kształcącymi przyszłych archiwistów w zakresie organizacji praktyk i staży. Restrykcje obowiązujące w roku 2020 spowodowały, że oprócz praktyk odbywanych w siedzibach archiwów, niektóre praktyki musiały odbyć się w formie zdalnej przy użyciu sieci Internet oraz systemów teleinformatycznych lub w systemie mieszanym, gdzie część obowiązków realizowano w siedzibie archiwum, a część zdalnie. Forma stażu była zależna od konkretnego archiwum.

W roku 2020 staże i praktyki organizowano w 17 archiwach państwowych przyjmując łącznie 95 praktykantów. Wśród archiwów organizujących staże znalazły się: AGAD, AP w Częstochowie, AP w Gdańsku, AP w Kielcach, AN w Krakowie, AP w Lublinie, AP w Łodzi, AP w Olsztynie, AP w Opolu, AP w Płocku, AP w Poznaniu, AP w Radomiu, AP w Rzeszowie, AP w Siedlcach, AP w Szczecinie, AP we Wrocławiu i AP w Zamościu.

Wśród instytucji delegujących stażystów i praktykantów znalazły się:

- Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze,
- Katolicki Uniwersytet Lubelski,
- LEONARDO-Büro Brandenburg an der Brandenburgischen Technischen Universität Cottbus-Senftenberg,
- Ministerstwo Obrony Narodowej,
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie,
- Uniwersytet Gdański,
- Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie,
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- Uniwersytet Jagielloński,
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach,
- Uniwersytet Marii-Curie Skłodowskiej w Lublinie,
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- Uniwersytet Opolski,
- Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie,
- Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach,
- Uniwersytet Rzeszowski,
- Uniwersytet Szczeciński,
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Uniwersytet Warszawski,
- Uniwersytet Wrocławski,
- Vinci Group sp. z o.o.,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Zamościu.

2.10. Działalność wydawnicza i publikacyjna

2.10.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie działalności wydawniczej

Działania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach nadzoru i koordynacji działalności wydawniczej w sieci archiwów państwowych obejmowały przede wszystkim udzielanie wsparcia projektom wydawniczym archiwów państwowych poprzez dofinansowanie wybranych projektów wydawniczych archiwów państwowych, przeprowadzanie recenzji wydawniczych i nadawanie wybranym projektom wydawniczym numerów ISBN Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Ponadto, mając na względzie utrzymanie wysokiego poziomu merytorycznego czasopism naukowych o tematyce archiwalnej Naczelny Dyrektor wspierał przygotowanie kolejnych tomów wydawanych przez archiwa państwowe tytułów.

2.10.2. Działalność wydawnicza NDAP

NDAP przygotowała i wydała samodzielnie lub we współpracy z zewnętrznymi wydawnictwami 9 publikacji dotyczących przede wszystkim szeroko rozumianej problematyki archiwistycznej i rozpoczęła pracę nad kolejnymi publikacjami. Wykaz publikacji wydanych przez NDAP w 2020 r. znajduje się w załączniku nr 1.

Wśród publikacji wydanych samodzielnie przez NDAP znajdują się tomy 120 i 121 czasopisma „Archeion”. Tematem wiodącym tomu 120 były archiwa w przestrzeni publicznej, któremu poświęcono siedem artykułów, a tomu 121 – prawo archiwalne, któremu poświęcono osiem artykułów. Oprócz tego w obu tomach opublikowano również artykuły poświęcone archiwoznawstwu, nowym trendom we współczesnej archiwistyce czy funkcji naukowej archiwów, a także omówienia i recenzje nowych publikacji dotyczących archiwistyki.

W roku sprawozdawczym prowadzono również dystrybucję egzemplarzy obowiązkowych i egzemplarzy bezpłatnych, a także wymianę publikacji między NDAP a innymi instytucjami w Polsce i za granicą.

2.10.3. Działalność wydawnicza i publikacyjna archiwów państwowych

2.10.3.1. Wydawnictwa własne i współwydane przez archiwa

W 2020 r. archiwa państwowe przygotowały 118 publikacji własnych lub współwydawanych, w tym 98 wydawnictw zwartych i 20 wydawnictw ciągłych. Wśród pozycji wydanych przez archiwa państwowe znajduje się szereg publikacji z okazji 40. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność”. Były to m.in.:

- *„Nie zapomnijcie tamtych dni”. Źródła do dziejów Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” z lat 1980–1989 w archiwach państwowych* (praca zbiorowa przygotowana przez AP w Gorzowie Wielkopolskim, AP w Szczecinie, AP w Białymstoku),
- *Obudził w nas Solidarność. Jan Paweł II (1920-2005), papież Polak. Materiały edukacyjne* (AN w Krakowie).

Wykaz czasopism archiwów państwowych wydanych w 2020 r. stanowi załącznik nr 2 do sprawozdania.

2.10.3.2. Inne publikacje wydane z udziałem pracowników archiwów

Przedstawiciele poszczególnych archiwów państwowych angażowali się również w przygotowywanie publikacji biorąc udział w zewnętrznych projektach wydawniczych. Przygotowano 276 artykułów, notatek, biogramów i innych form wydawniczych w zewnętrznych wydawnictwach. Wśród powyższych inicjatyw warto wymienić:

- Dariusz A. Rymar, „Przegrałem jak żołnierz”. *Zdzisław Morawski (6 IX 1926 – 28 X 1992) – biografia polityczna* (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim);
- Sławomira Krupa, Aleksander Harkawy, *Właściciele koszęcińskiego pałacu oraz ich siedziba w okresie od XVII wieku do 1945 roku* (Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny w Koszęcinie);
- Joanna Strońska-Przybyła (współautorka), *Pszczyna wczoraj i dziś*, red. M. Kluss (Muzeum Zamkowe w Pszczynie);
- *Pieczenie miasta Szczecinka*, red. Katarzyna Lisiecka, Jerzy Dudź, Anna Dymna, Władysław Fijałkowski (Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Szczecinku).

2.11. Współpraca międzynarodowa

2.11.1. Współpraca bilateralna i w ramach gremiów międzynarodowych

Podstawą dwustronnej współpracy archiwalnej w 2020 r. były porozumienia bilateralne z zarządami archiwów z 29 państw z Europy i Azji. Przygotowano również projekty dwóch nowych porozumień o współpracy z zarządami archiwów narodowych w Iraku oraz Brazylii. Z inicjatywą podpisania wymienionych dokumentów wystąpili partnerzy zagraniczni. Do końca roku sprawozdawczego nie zostały zakończone procesy negocjacyjne.

W roku sprawozdawczym w ograniczonym zakresie w porównaniu do lat ubiegłych organizowano wyjazdy zagraniczne przedstawicieli NDAP, jak też przyjęcia gości z zagranicy w Polsce. Na początku roku sprawozdawczego doszło do jednej wizyty delegacji z archiwów ukraińskich. W dniu 24 lutego 2020 r. przewodniczący Państwowej Służby Archiwalnej Ukrainy dr Anatolij Chromow, dyrektor Centralnego Państwowego Archiwum Organizacji Społecznych Ukrainy w Kijowie Olga Bażan oraz pierwszy sekretarz Ambasady Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej Witalij Biłyj zostali przyjęci na spotkaniu roboczym przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. W trakcie przeprowadzonych rozmów omawiano organizację wspólnych uroczystości z okazji 100. rocznicy sojuszu Piłsudski-Petlura oraz wojny polsko-bolszewickiej 1920 r., planowanych w czerwcu 2020 r. w Przemyślu i Lwowie. Dyskutowano również nad kontynuacją wieloletnich programów mikrofilmowania i digitalizacji poloników w archiwach ukraińskich. Dr Anatolij Chromow podkreślał otwartość strony ukraińskiej na skanowanie wszystkich materiałów interesujących polskie archiwa państwowe, w tym także dokumentów przechowywanych w centralnych archiwach w Kijowie. Uzgodniono również zorganizowanie w 2020 r. staży dla archiwistów ukraińskich z zakresu digitalizacji materiałów archiwalnych oraz metod konserwacji archiwaliów. Przygotowania do uroczystości zostały przerwane w maju 2020 r. Uzgodniono ze stroną ukraińską przesunięcie wydarzenia na termin możliwy do realizacji dla obu stron.

W dniach 2-4 marca 2020 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych i jego zastępca przebywali w Tallinie na zaproszenie szefa Archiwum Narodowego Estonii, Priita Pirsko. Program pobytu obejmował udział w uroczystościach jubileuszowych w Tallinie z okazji 100-lecia działalności archiwów estońskich oraz wizytę w Tartu, gdzie polska delegacja wraz z innymi gośćmi z zagranicy zapoznała się z otwartą w 2017 r. nową siedzibą Archiwum Narodowego, jego zasobem i metodami pracy. W Tartu polscy przedstawiciele spotkali się z dyrektorem naczelnym Archiwum Narodowego Estonii, Priitem Pirsko oraz delegacją polskiej Ambasady. Rozmowy dotyczyły dotychczasowych rezultatów polsko-estońskiej współpracy archiwalnej, w tym digitalizacji poloników oraz perspektyw jej rozwoju w najbliższych latach.

W 2020 r. w minimalnym zakresie kontynuowano współpracę w ramach programu bezdewizowej wymiany archiwistów. Zorganizowano jeden wyjazd, przedstawiciela AGAD do Wiednia. W jego trakcie kontynuowana była kwerenda w Austriackim Archiwum Państwowym do kolejnego tomu publikacji źródłowej pt. *Austro-Węgry wobec odbudowy państwowości polskiej. Źródła w Austriackim Archiwum Państwowym w Wiedniu (XI 1917-XI 1918)*. Pozostałe zaplanowane pobyty archiwistów polskich w Austrii, Białorusi, Chinach, Czechach, Litwie i Niemczech oraz przyjęcia archiwistów zagranicznych z wymienionych państw zostały przełożone na 2021 r.

Kontynuowano współpracę z międzynarodowymi gremiami archiwalnymi z Unii Europejskiej oraz w ramach działalności Międzynarodowej Rady Archiwów. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych i jego przedstawiciele uczestniczyli w pracach i spotkaniach roboczych: Europejskiej Rady Archiwistów Narodowych (EBNA), Europejskiej Grupy Archiwalnej (EAG) oraz DLM-Forum, zorganizowanych w formule on-line. Szczególną aktywnością w minionym roku wyróżniła się organizacja DLM-Forum, która zorganizowała szereg cyklicznych spotkań tematycznych i konferencji wirtualnych. Uczestniczyli w nich także przedstawiciele polskich archiwów państwowych. Spotkania dotyczyły takich zagadnień jak: podsumowanie kilkuletniego projektu E-ARK (webinarium 14 IX), metodyka zabezpieczania i przechowywania w archiwach danych statystycznych (15 IX), funkcjonowanie archiwów duńskich w czasie pandemii koronawirusa (14 X), epidemia cholery a archiwa (12 XI).

Przedstawiciel polskich archiwów państwowych wziął również udział w międzynarodowej konferencji przygotowanej on-line przez Archiwum Narodowe Gruzji w dniach 24-26 września 2020 r. Odbyła się ona pod hasłem: *Archival Studies, Source Studies – Trends and Challenges*. Polski przedstawiciel z AP w Bydgoszczy wygłosił referat zatytułowany: *Archiving public governmental Web sphere – state of the art*, w którym odniósł się do kwestii archiwizacji stron internetowych i treści publikowanych w mediach społecznościowych przez instytucje rządowe, zarówno w Polsce, jak i w innych państwach europejskich.

9 grudnia 2020 r. odbyło się spotkanie on-line instytucji zrzeszonych w Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie. Jego celem było

podsumowanie dotychczasowej współpracy z instytucjami krajowymi oraz przedyskutowanie jej zakresu na najbliższą przyszłość. Jedną z głównych kwestii omawianych podczas tej debaty była sprawa możliwości finansowania działalności ośrodków polonijnych przez instytucje krajowe. Jednym z zaproszonych gości był Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, który przedstawił informacje o formach i zakresie pomocy udzielonej instytucjom polonijnym w 2020 r. W swoim wystąpieniu wskazał na ograniczenia kontaktów, w tym konieczność odwołania w najbliższym czasie wszystkich zaplanowanych wyjazdów archiwistów i konserwatorów archiwalnych z Polski. Równocześnie zapewnił o gotowości archiwów państwowych do współpracy i kontynuowania prac nad porządkowaniem, zabezpieczeniem i digitalizacją polonijnych zasobów archiwalnych po unormowaniu się sytuacji w poszczególnych krajach.

2.11.2. Realizacja projektów międzynarodowych

W roku sprawozdawczym kontynuowano współpracę z Ambasadą Mongolii w Polsce oraz polskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych w związku z planowanymi obchodami 70-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między obu państwami. Wspólny projekt miał objąć przygotowanie przez archiwa polskie we współpracy z archiwami mongolskimi wystawy, której uroczyste otwarcie zostało zaplanowane na Uniwersytecie Państwowym w Ułan Bator w kwietniu 2020 r. Ekspozycja miała obrazować stosunki dwustronne, głównie w sferze współpracy kulturalnej i naukowej między obu państwami w okresie najnowszym. Strona polska przeprowadziła kompleksowe poszukiwania w zasobie 33 archiwów państwowych, w wyniku których ustalono listę materiałów obrazujących wzajemne relacje z okresu międzywojennego oraz po 1945 r. Przygotowano też wstępne założenia koncepcyjne do planowanej ekspozycji i nawiązano kontakty z zarządem archiwów Mongolii. Uzgodniono, że otwarcie ekspozycji w Ułan Bator odbędzie się z udziałem delegacji polskiej w dniach 24-25 kwietnia 2020 r. Wystawa miała towarzyszyć konferencji naukowej poświęconej stosunkom polsko-mongolskim w okresie najnowszym. W marcu 2020 r. podjęto wspólnie decyzję o odwołaniu planowanego wydarzenia.

Efektem nawiązanych wyżej opisanych kontaktów było przekazanie przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na ręce nowego Ambasadora Mongolii w Warszawie, Dorj Barkhasa, kopii listu Tochtamysza, chana Złotej Ordy, wysłanego w 1392/1393 r. do Władysława II Jagiełły, króla Polski i Wielkiego Księcia Litewskiego, w którym przekazał polskiemu królowi zapewnienie przyjaźni. Ten unikalny dokument przechowywany w zasobie AGAD w Warszawie wzbudził ogromne zainteresowanie strony mongolskiej. Aktu przekazania dokonano we wrześniu 2020 r. w siedzibie NDAP.

Istotne z punktu widzenia użytkowników i badaczy historii przedsięwzięcia realizowano także za zgodą Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w sieci archiwów państwowych. Jednym z nich był projekt pod nazwą: *Księga klasztorów na*

Pomorzu/Klosterbuch für Pommern, rozpoczęty przez AP w Szczecinie we współpracy z Archiwum Uniwersytetu w Greifswaldzie i Uniwersytetu w Kilonii. Przedsięwzięcie planowane do realizacji przez kolejnych 6 lat ma na celu publikację w Internecie rękopiśmiennych regestów dokumentów pomorskich klasztorów. Jego efektem ma być kilkutomowa publikacja zawierająca katalog wszystkich konwentów i fundacji klasztornych w dawnym księstwie pomorskim (do 1637 r.), przygotowana przez interdyscyplinarny zespół złożony z archeologów, historyków, archiwistów, konserwatorów zabytków i geografów.

AP w Szczecinie włączyło się także w projekt międzynarodowy pod nazwą: *Źródła do badań historycznych nad życiem społeczności żydowskiej w Szczecinie do 1940 r.*, realizowanym we współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Pomorskim Muzeum Krajowym w Greifswaldzie w lutym 2020 r. Przedstawiciel AP w Szczecinie w trakcie warsztatów historycznych zorganizowanych w Greifswaldzie prezentował materiały źródłowe, w tym kartotekę kenkart ludności żydowskiej miasta z zasobu Archiwum.

Z kolei NAC podjęło współpracę z Polskim Instytutem Badawczym i Muzeum w Budapeszcie. Jej przedmiotem była organizacja w marcu 2020 r. wspólnej wystawy pt. *Kiepura – Eggerth – miłość na scenie*. W ramach nawiązanej współpracy NAC udostępniło kopie materiałów źródłowych, w tym zdjęć i fragmentów nagrań dźwiękowych związanych z postaciami Jana Kiepury i Marty Eggerth. Pracownicy Archiwum uczestniczyli też w przygotowaniu wystawy jako konsultanci partnerów z Węgier.

2.11.3. Wsparcie dla Polonii

Kontynuowano program wieloletniej pomocy dla archiwów polonijnych. W roku sprawozdawczym dokonano podsumowania prac wykonanych w roku 2019 oraz przygotowano na ten temat szczegółowy raport. Opracowano plan porządkowania, digitalizacji i konserwacji materiałów archiwalnych w instytucjach polonijnych na rok 2021.

W ramach działań dotyczących zabezpieczenia zasobów archiwalnych dokonano zakupu opakowań ochronnych dla czterech instytucji polonijnych: Polskiej Misji Katolickiej Anglii i Walii, Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie, Studium Polski Podziemnej w Londynie i Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie. Ponadto przygotowano założenia merytoryczne i program szkolenia dla archiwistów wyjeżdżających do instytucji polonijnych w zakresie zabezpieczania archiwaliów oraz dokumentowania prac, a także szkolenie dla przedstawicieli tych instytucji z zagadnień związanych ze wstępnym porządkowaniem i udostępnianiem materiałów archiwalnych przechowywanych przez instytucje polonijne.

W AAN kontynuowano zabezpieczanie matryc drukarskich, tzw. klocków drukarskich pisma „Weteran” – organu prasowego Stowarzyszenia Weteranów Armii

Polskiej w Ameryce. W roku 2020 dokonano odczytu i zobrazowania cyfrowego kolejnych 350 klocków, przedstawiających głównie portrety zbiorowe i indywidualne żołnierzy i weteranów, relacje z wydarzeń oraz uroczystości jubileuszowych, które miały miejsce w Polsce oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki, a także kilku wypukłodruków z rysunkami satyrycznymi, komentującymi ówczesne wydarzenia oraz znane postaci historyczne.

Kontynuowano działania z zakresu popularyzacji zasobu archiwalnego partnerskich instytucji polonijnych. W pierwszym półroczu opracowano kilkanaście informacji poświęconych pracom archiwalnym w poszczególnych ośrodkach. Opublikowane je na stronie internetowej archiwów państwowych oraz w mediach społecznościowych. Rozpoczęto także prace związane z wydaniem katalogu map dawnych przechowywanych w Bibliotece Polskiej w Paryżu oraz opublikowaniem „Kroniki kompanii żołnierzy polskich w Algierii z lat 1941-1942”, przechowywanej w zasobie Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie. Na język angielski przetłumaczono album poświęcony Ignacemu Janowi Paderewskiemu, przygotowany m.in. w oparciu o materiały przechowywane w instytucjach polonijnych. Prace wydawnicze będą kontynuowane w 2021 r.

2.11.4. Współpraca przygraniczna

Analogicznie do lat ubiegłych, niektóre z archiwów państwowych prowadziły za zgodą Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych współpracę transgraniczną z partnerami z zagranicy. W roku sprawozdawczym miała ona ograniczony charakter.

W ramach działań popularyzujących pomorski zasób archiwalny AP w Szczecinie prowadziło współpracę z archiwalnymi placówkami landu Meklemburgia Pomorze Przednie – Komisją Historyczną dla Pomorza (Historische Kommission für Pommern) oraz Towarzystwem Historii Kościoła na Pomorzu (Arbeitsgemeinschaft für Pommersche Kirchengeschichte). Zakres tej współpracy obejmował wymianę informacji źródłowych oraz konsultacje w ramach prowadzonych przedsięwzięć naukowych. Z Landesarchiv w Greifswaldzie kontynuowano wspólny projekt mikrofilmowania wytypowanych zespołów z zasobu szczecińskiego archiwum.

AP w Gorzowie Wielkopolskim kontynuowało współpracę z Brandenburskim Głównym Archiwum Krajowym w Poczdamie. W 2020 r. obie instytucje pracowały nad przygotowaniem wspólnej wystawy z materiałów źródłowych. Ekspozycja została poświęcona znanemu w Gorzowie Wielkopolskim i pochodzącemu z tego miasta fabrykantowi, filantropowi i działaczowi społecznemu, jakim był Max Bahr. Otwarcie wystawy planowane jest w 2021 r.

AP w Przemyślu podtrzymywało nawiązane w poprzednich latach kontakty z archiwami ukraińskimi, zwłaszcza w zakresie digitalizacji materiałów archiwalnych, jak też upowszechniania wiedzy o zasobach archiwalnych do polsko-ukraińskiego pogranicza. AP w Przemyślu oraz Centralne Państwowe Archiwum Historyczne

Ukrainy we Lwowie na początku 2020 r. przeprowadziły kwerendy dotyczące poszukiwania materiałów archiwalnych do okolicznościowej wystawy towarzyszącej uroczystości poświęconej 100. rocznicy sojuszu Piłsudski-Petlura i wydarzeń z okresu wojny polsko-bolszewickiej. Wydarzenie zostało odwołane w maju 2020 r. Archiwa kontynuowały natomiast współpracę w zakresie digitalizacji poloników, jak też wymiany wydawnictw archiwalnych.

2.12. Biblioteki

Biblioteki działają we wszystkich archiwach państwowych oraz NDAP. Także niektóre oddziały terenowe posiadają samodzielne zbiory materiałów bibliotecznych np. oddziały w Bielsku-Białej i Cieszynie AP w Katowicach, Oddział w Sandomierzu AP w Kielcach czy oddziały AP w Lublinie i AP we Wrocławiu.

Na koniec roku sprawozdawczego 26 archiwów i Centralna Biblioteka Archiwistyczna korzystały z oprogramowania KOHA. W systemie prowadzone są prace z zakresu ewidencjonowania i opracowania materiałów bibliotecznych. W 2020 r. do zintegrowanego systemu bibliotecznego KOHA przystąpiło 10 archiwów państwowych: AP w Gorzowie Wielkopolskim, Kaliszu, Kielcach, Lesznie, Piotrkowie Trybunalskim, Poznaniu, Radomiu, Szczecinie, we Wrocławiu oraz AAN.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. w zbiorach bibliotek zewidencjonowanych było prawie 700 000 publikacji, przede wszystkim wydawnictwa o charakterze regionalnym, ale również publikacje z zakresu archiwistyki i nauk pomocniczych historii, historii, prawa, administracji. Wprowadzono blisko 110 tysięcy rekordów egzemplarza zarówno publikacji książkowych oraz periodycznych, jak i wydawnictw kartograficznych, muzycznych oraz filmowych. Opracowano również opisy 270 starodruków stanowiących najcenniejszą część zbiorów bibliotecznych.

W roku sprawozdawczym w czterech archiwach przeprowadzono kontrolę zbiorów. Mimo pandemii i związanych z nią ograniczeń w dostępie do zbiorów bibliotek odnotowano 1 859 odwiedzin czytelników oraz wypożyczono 5 018 egzemplarzy publikacji.

Tabela 10. Zbiory biblioteczne archiwów państwowych wg stanu na 31 grudnia 2020 r.

rodzaje materiałów bibliotecznych	zewidencjonowane	ubytkowane
druki zwarte	457 853	1 529
czasopisma	183 523	161
inne zbiory nielektroniczne	7 892	5

zbiory elektroniczne	28	0
RAZEM	649 296	1 695

2.13. Przechowalnictwo dokumentacji niearchiwalnej

2.13.1. Nadzór i działania koordynacyjne Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie przechowywania dokumentacji niearchiwalnej

W 2020 r. działania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w zakresie przechowywania dokumentacji niearchiwalnej obejmowały przede wszystkim prowadzenie spraw o zabezpieczenie – poprzez złożenie w archiwum państwowym – dokumentacji pracowniczej zagrożonej zniszczeniem, która należała do pracodawcy wykreślonego z Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, a brak było podstaw prawnych do przekazania jej innemu podmiotowi do dalszego przechowywania (art. 51z ustawy archiwalnej) oraz zgromadzonej przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przechowywania dokumentacji pracowniczej, po zakończeniu prowadzenia tej działalności (art. 51h ustawy archiwalnej).

Na bieżąco aktualizowano „Ewidencję przechowawców akt osobowych i płacowych”, dostępną na stronie internetowej www.archiwa.gov.pl oraz udzielano informacji o możliwościach zabezpieczania dokumentacji niearchiwalnej, w tym m.in.: urzędom marszałkowskim, organom ścigania, przechowawcom oraz pracodawcom i klientom indywidualnym.

Monitorowano także przebieg procesu przejmowania przez archiwa państwowe dokumentów z głosowania, w tym z wyborów prezydenckich, które odbyły się w 2020 r.

2.13.2. Zbiory dokumentacji niearchiwalnej oraz przejęcia w roku sprawozdawczym

Według stanu na koniec 2020 r. łączna ilość zgromadzonej przez 31 archiwów państwowych dokumentacji niearchiwalnej wynosi ponad 75 500 m.b. akt, z czego ponad 12 600 m.b. zostało przejętych w 2020 r. Dokumentacja osobowa i płacowa stanowiła łącznie ponad 35 000 m.b. akt, pozostała dokumentacja to w znacznej mierze dokumenty z głosowania, a także dokumentacja szkół wyższych.

2.13.3. Kwerendy wykonane na podstawie dokumentacji niearchiwalnej

W 2020 r. na podstawie dokumentacji niearchiwalnej zrealizowano łącznie prawie 32 000 kwerend, w większości do celów emerytalnych. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba wykonanych kwerend była porównywalna. Wnioski

o wydanie kopii i odpisów z dokumentacji pracowniczej kierowały do archiwów państwowych zarówno osoby prywatne, jak i instytucje.

2.13.4. Brakowanie dokumentacji niearchiwalnej

Dokumentacja niearchiwalna zgromadzona w archiwach państwowych w ramach przechowalnictwa podlega brakowaniu po upływie okresów jej przechowywania. W 2020 r. archiwa państwowe poddały brakowaniu niespełna 300 m.b. dokumentacji, która utraciła wartość użytkową i której okres przechowywania już upłynął.

2.13.5. Współpraca z innymi podmiotami w zakresie przechowalnictwa (działania interwencyjne, współdziałanie z organami ścigania, urzędami)

Archiwa państwowe kontynuowały współpracę z właściwymi terytorialnie urzędami marszałkowskimi w zakresie wymiany informacji o działalności przechowawców akt osobowych i płacowych oraz przeprowadzania kontroli podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność.

W związku z przejmowaniem dokumentów z głosowania, archiwa państwowe aktywnie współpracowały z depozytariuszami dokumentacji wyborczej i właściwymi delegaturami Krajowego Biura Wyborczego.

AP w Warszawie za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych przekazało do 132 placówek konsularnych informację zawierającą wytyczne w zakresie wymogów technicznych i formalnych związanych z transportem i przekazaniem dokumentacji z wyborów, Polaków głosujących poza granicami kraju.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – Lista publikacji NDAP

- 1) „Uniwersyteckie kształcenie archiwistów w Polsce. Wczoraj i dziś”, Wiesława Kwiatkowska
- 2) „Opracowanie materiałów sfragistycznych w archiwach”, red. Marcin Hlebionek i Paweł Gut
- 3) „Wydawnictwa archiwów a edukacja. Rzec o działalności wydawniczej archiwów” red. Agnieszka Rosa i Hubert Mazur
- 4) „Przygotowanie do przeprowadzki archiwum – zalecenia i dobre praktyki”, Małgorzata Bochenek i Anna Czajka
- 5) „Archiwa kościelne w niepodległej Polsce”, red. Anna Laszuk

W ramach serii wydawniczej „Polska służba zagraniczna 1918-1945 – materiały źródłowe” i we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych przygotowano publikacje:

- 1) „Urzędy konsularne Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1945. Przewodnik archiwalny”,
- 2) „Urzednicy służby zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1945. Przewodnik biograficzny”.

ZAŁĄCZNIK NR 2 – Lista czasopism wydanych w 2020 r.

- 1) „Archeion” t. 120 (2019), 121 (2020) (NDAP);
- 2) „Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny” Nr 2 (AP Gorzów Wielkopolski);
- 3) „Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 17/2020 (AP Katowice);
- 4) „Świętokrzyskie Studia Archiwalno – Historyczne” tom IX (AP Kielce);
- 5) „Rocznik Koszaliński” nr 47/2019 (AP Koszalin);
- 6) „Rocznik Leszczyński” (AP Leszno);
- 7) „Studia Archiwalne” t. 7 (2020) (AP Lublin);
- 8) „Rocznik Łódzki” t. 69 (AP Łódź);
- 9) „Bitewnik Łódzki 1920” (AP Łódź);
- 10) „Bitewnik Łódzki 1914” nr 14 (AP Łódź);
- 11) „Płocki Rocznik Historyczno-Archiwalny” T. XII (AP Płock);
- 12) „Prace Historyczno-Archiwalne” (AP Rzeszów);
- 13) „Prace Archiwalno – Konserwatorskie” z. 22 (AP Siedlce);
- 14) „Rocznik Augustowsko-Suwalski” t. XX (AP Suwałki);
- 15) „Szczecińskie Studia Archiwalno-Historyczne” Tom IV (AP Szczecin);
- 16) „Kronika Warszawy” (AP Warszawa);
- 17) „Rocznik Jeleniogórski. Pismo Regionu Karkonoszy” t. 52 (2019) (AP Wrocław);
- 18) „Archiwariusz Zamojski” t. XVIII (2020) (AP Zamość);
- 19) „Miscellanea Historico-Archivistica” t. XXVII (2020) (AGAD);
- 20) „Krakowski Rocznik Archiwalny” t. XXV (AN Kraków);
- 21) „Krakowski Rocznik Archiwalny. Spis zawartości tomów I–XXV (1995–2019)” (AN Kraków).